

Naujasis Gyvenimas

SIAME NUMERYJE

	Lietuvos Vyskupų ganytoji- nis laiškas
GUTAUSKAS	Kristus pagonių istorikų puslapiuose
DOLZICH	Tikėjimo politika
KELLER	Milašiaus katalikiškumo klausimu
MAUROIS	Iš dienoraščio Amerikoje
BARONAS	Nuodėmė
B-US	Saukiančio balsas

KNYGOS

GIZINSKAS	„Tėvynės Sargas“
-----------	------------------

APŽVALGA

NR.

9

LIETUVOS VYSKUPŲ ESANČIŲ TREMTYJE

GANYTOJINIS LAISKAS IŠTREMIME GYVENANTIEMS TIKINTIESIEMS LIETUVIAMS

Mylimiausiasieji Kristuje

Viešpaties Jėzaus Kristaus mums paliktoji malda „Tėve mūsų“, kuri leidžia mums, šios žemės gyventojams, kreiptis į pasaulio Kūrėją, kaip į savo Tėvą, išreiškia pačius pagrindinius mūsų prašymus. Tarp kitų prašymų mes ten kalbame ir: „Teateinie tavo karalystę“. Mes tuo prašome, kad Dievo karalystė ateitų ir į mūsų žemę, kad čia Dievas ir švenčiausieji jo įstatymai būtų visų pripažinti, mylimi ir gerbiami. Mes juk ten pat prašome: „Teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir ant žemės“.

Dievo karalystės įsikūrimas ir įsigalėjimas žemėje nėra tik Dievo reikalas, tai nėra kokios nors malonės teikimas iš mūsų pusės Dievui, bet tai mūsų pačių didžiausias reikalas, nes tik ten, kur Dievas pripažįstamas aukščiausiuoju valdovu ir kur gyvenimas tvarkomas jo įstatymais, žmonių gyvenimas yra įmanomas. Kur to nėra, žmogus yra pasmerktas klaidžiojimams, kančioms ir vargui.

Ar šiandien mes nesame liudininkai to žiauraus žmonių likimo? Šiandien milijonai žmonių be pastogės ir tėvynės, be draužio ir duonos, be ateities. Kas visa tai žmonėms išplėšė? Ne gamtos stichijos, ne! Tai padarė tas pats žmogus, kuriam pasaulyje nieko nėra šventa, nieko nepaliečiamo.

Tame baisiame sumišime ir visuotinoje netvarkoje tikinčiojo žmogaus žvilgsnis vėl krypta į Dievą laukdamas iš jo pagalbos. Pasaulio pradžioje iš chaoso Dievas išvedė kosmosą, tvarkos ir grožio pasaulį, kuriame žmogus buvo padarytas tarsi kunigaikščiu ir karaliumi. Atsidūrę panašiam chaose mes vėl laukiame, kada Dievas tars savo žodį, kaip kadaise jis tarė: teesie šviesa. Pasaulis tada nušvito ir pradėjo puoštis Dievo didenybės ženklais.

Tas šviesa ir tvarką nešąs Dievo balsas, kurio mes taip pasiilgę, tikrumoje jau seniai pasigirdo. Tai įvyko kai per Mozę Dievas davė savo įsakymus ir kai galiausiai ant Taboro kalno apaštalams iš dangaus pasigirdo balsas: „Šitas mano mylimiausias sūnus, jo klausykite“ (Mk. 9, 6). Taigi, turime kas gali grąžinti pasauliui tvarką ir grožį. Tai Kristus, kuris atėjo į pasaulį jį iš griuvėsių prikelti, išvesti žmoniją iš klaidų, dvasinės tamsybės ir iš visko, kas seka iš klaidos.

Kaip tą Kristaus atėjimą vertinti, suprasime iš tos tiesos, kad „per nieką kitą nėra išganymo. Nes neduota žmonėms kito vardo po dangumi, per kurį mes turėtume būti išgelbėti“, sako šv. Petras apaštalas (Apd. 4, 12). Tačiau neužtenka Kristų savo tarpe turėti. Reikia pažinti, ko jis mokė, reikia tą jo mokslą dėti asmenims, šeimos, visuomenės gyvenimo pagrindan. Tik tada įsigalės pasaulyje tvarka ir ramybė bei laimingas gyvenimas.

Kristui priklauso pasaulyje vadovaujantis vaidmuo. Jis yra pasaulio Valdovas ir Viešpats. „Jis yra Bažnyčios kūno galva, jis kurs yra pradžia, pirmagimis numirusiųjų tarpe, kad visame jis turėtų pirmininkystę“, sako šv. Povilas apaštalas (Kol. 1, 18).

Senasis Testamentas yra pilnas gražiausių pranašysčių apie ateisiantį Mesiją, pasaulio Gelbėtoją, jo asmenį ir veiklą čia žemėje. Ten jis taip pat pavaizduo-

jamas kaip karalius, ateisiantis paveldėti Dovo do sostą. Štai kodėl arkangelas Gabrielis, skelbdamas švenčiausią Panai Marijai Kristaus gimimą, sako: „Jis bus didis ir bus vadinamas Aukščiausiojo Sūnumi. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovo do sostą: jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius, ir jo karaliavimui nebus galo“ (Luk. 1, 32–33).

Kokis jis bus karalius ir kokis jo karalystės pobūdis, netrukus turėjo paaiškinti jis pats. Jis nesisavina žemės karalystę. Jis nesivaržo su žemės karaliais dėl sostų. Jei karalius Erodas regi jame sau konkurentą, tai tik todėl, kad Erodas nesuprato nei kas yra žemiškas karalius nei kas bus Kristus. Vėliau teisme Kristus aiškiai pasako: „Mano karalystė ne iš šio pasaulio; jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, mano tarnai juk kovotų, kad nebūčiau įduotas žydams; bet dabar mano karalystė ne iš čia“ (Jon. 18, 36).

Kad tai neturėjo būti žemiška karalystė, rodo ir sąlyga į ją įstoti. Toji sąlyga tai atgaila, kitaip sakant, nusigręžimas nuo nuodėmės ir grįžimas į Dievą. „Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti“, šaukė Jonas Krikštytojas minioms trumpai prieš Kristaus pasirodymą Judėjoje (Mt. 3, 2). Su Kristaus atėjimu į pasaulį kaip tik buvo siejamas Dievo karalystės įsikūrimas ir jis kvietė jai pasiruošti. Jai turėjo būti rušiamasi atgaila, o ne žemiškos galios siekimu, ne turtų rinkimu ar kokių pilietinių teisių įsigijimu.

Taigi, Kristaus karalystė nors yra žemėje, bet ji nėra žemiška, o dvasinė. Žemės valdovų uždavinys yra būti Dievo rankoje įrankiu kurti žemėje žemišką gerovę ir tvarką. Kristus pats betarpiu savo karalystėje šito nesilima, bet siekia daug aukščiau: jam rūpi sielos ir jų išganymas, taigi tikinčiųjų dvasinė, amžina gerovė. Kad nebūtų painiojama jo valdovo titulas ir valdžia su žemiškais reikalais, jis žemiško-karaliaus titulo net vengia (Jn. 6, 15), pasirinkdamas gerojo Ganytojo vardą (Jn. 10, 11).

Jei Kristus į žemės reikalų tvarkymą nesikišo, tai iš to visai neseka, kad į tai jis neturėtų jokios teisės. Jis nesikišo tik dėl to, kad jam rūpėjo aukštesni, amžini dalykai; jis norėjo taip pat savo pavyzdžiu pakelti žmonių mintis, kurios savaime į žemiškų dalykų krypta, aukštyn. Štai kodėl jis pasirinko veikiau tenkintis tik pačiais būtinais žemiškais dalykais, gyventi net nedatekliuose, toli nuo visokių žemiškų reikalų ir turtų, ko neišvengia žemės karaliai. Bet, kaip Žmogus-Dievas, ir nesikišdamas į žemiškos gerovės reikalus, jis lieka visa ko aukščiausias Valdovas ir Viešpats. „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje“, sako jįsi apaštalams (Mt. 28, 18). Taigi, jam yra duota valdžia ir į betkokius žemiško gyvenimo reikalus. Kitaip sakant, jis turi teisę reikale duoti įsakymus ir žemiškų reikalų tvarkyme, kad jie, savaip tvarkomi, nepakenktų dvasinei jo karalystei, bet, priešingai, ją veikiau stiprintų ir padėtų jai platintis bei įsigalėti.

Nors jis žemiškų dalykų faktinai netvarko, tačiau būtų nusikaltimas prieš šį visa ko aukščiausią Valdovą, jei žemiški reikalai, palikti žmonėms tvarkyti ir rūpinti, būtų šių pastarųjų taip tvarkomi, tarsi jie patys būtų aukščiausias ir galutinis žmonių tikslas. Ze-

miški dalykai turi būti palenkti dvasiniams ir aukštesniems žmogaus paskirties tikslams. Žemės valdovai neturi niekuomet to užmiršti, nes kitaip būtų pažeidžiama dvasinė sritis, kurios Kristus yra vienintelis tvarkytojas.

Kai žemiški dalykai tarnauja žmogaus dvasinei pažangai, tada, užuot žmogui pakenkę, jie padeda galutinį jo tikslą pasiekti, tada jie įgyja gilaus prasmingumo ir vertės. Žmogus tuomet išvengia ir to žalingo suskaldymo savo asmenybės ir veiklos: į krikščionį ir nekrikščionį, į krikščionišką ir nekrikščionišką veikimą.

Kristaus Karaliaus šventės mintis ir tikslas yra kaip tik priminti, kad visą žmogaus ir bendruomenės gyvenimą reikia persunkti šia Kristaus dvasia, visa palenkiant Kristui, nepaliekant jokios net žemiškų reikalų srities, kurios Kristaus įtaka bent netiesioginiai nesiektų ir nepersunktų. Tai, be abejo, yra priešinga pastangoms tų žmonių, kurie užsimoję ir Dievą ir religiją iš žmogaus kasdieninio gyvenimo išstumti. Žmonijos nelaimei, tai jiems iš dalies yra pavykę. Bet tokiame gyvenimo nukrikščioninimui yra laikas pasipriešinti. Šv. Tėvas Pijus XI įvesdamas Kristaus Karaliaus šventę 1925 m. kaip tik norėjo sujungti tikinčiuosius kovai prieš laicizmą ir pažadinti juos kurti tikrai krikščionišką pasaulį, kurio Valdovas ir centras būtų mūsų Viešpats Jėzus Kristus, kad tuo būdu žemėje tikrai įsigalėtų Dievo karalystė.

Nukrikščionintas pasaulis šiandien pats nusigando savo nueito kelio. Technikos laimėjimų apsvaiginti žmonės nė patys nepastebėjo kokios prarajos link jie eina. Galima sakyti, kad akis atvėrė tik atominė bomba. Tik dabar jie pamatė, kad žmogui, šalia mokslo, reikia dar ko kito, reikia moralinių vertybių, nes kitaip visa žmonija yra pasmerкта žūti. Net politikai sako, kad reikia patį žmogų pagrindinai perauklėti, nes dabartinis žmogus tiek sukiudęs, kad neranda kelio į gyvenimą.

Jei šiandien ieškoma išeities, tai jos mes nerasime, Brangiausieji, niekur kitur kaip tik Jėzuje Kristuje, mūsų Išganytojuje, ir jo Evangelijoje, kur nubrėžiami mūsų gyvenimo keliai ir veikimo gairės. Kiekvieną kartą kai žmonės šita užmiršo, jie nuėjo sunkeliais, ant savęs ir kitų užtraukdami didžiausias nelaimes. Mūsų laikais ta klaida pakartota labai baisiu būdu. Šiandien pasaulis neviltyje šaukia: Gelbėkite mus, žüstame. Užtat mes, Kristui likę ištikimi, su apaštalu Petru išreiškime mūsų Išganytojui savo meilę ir ištikimybę: „Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes įtikėjome ir žinome, kad tu Kristus, Dievo Sūnus“ (Jon. 69—70).

Jei Kristaus uždavinys čia žemėje buvo įkurti Dievo karalystę tai mūsų yra pareiga būti tos Dievo karalystės ramsčiais ir bendradarbiais. Negalime tenkintis tik iš šalies stebėti šį vyksmą. „Kas ne su manim, tas prieš mane, ir kas su manim nerenka, tas eikvoja“, sako Kristus (Mt. 12, 30). Gyvename tokius tikėjimo kovos laikus, kad kiekvienas pasyvumas, laikymasis nušaliai, yra Kristaus ir jo kuriamosios Dievo karalystės išdavimas. Kaip dar mes galime tada ramiai kalbėti Viešpaties maldos žodžius: „Teateinie tavo karalystė“?

Kristui ir jo Bažnyčiai, kitaip sakant, Dievo karalystei priešų niekuomet netrūko. Tik jie ne vienodai amžių būvyje reikšės. Iš pradžių prieš ją buvo kovojama oficialiai pripažintos ar tautoje įsigalėjusios religijos vardu. Vėliau prieš ją išėjo naujai iškylančios religijos. Paskutiniausiais laikais kova ėjo pažangaus mokslo vardu, kuris neigia bet kokią religiją, nes nei žmogaus, gyvenime nei visatos sąrangoje Dievui nerandama vietos. Tik tas esą tikrai yra, kas mūsų pojū-

čiai apčiuopiama (pozitivizmas). Bet Dievas, sako jie, mūsų pojūčiams yra neprieinamas, taigi jo visai nėra.

Šiandien ši pažiūra įgijo ypač biaurią išraišką materializme, kur žmogus visiškai nudyšinamas, paverčiant jį paprasčiausiu gyvuliu ir mašina. Ten žmogui nepripažįstama jokių teisių, jokios laisvės. Pati valstybės valdžia jį pavergia tik medžiaginių gėrybių gamybai, šalia kurių nenorima daugiau nieko pripažinti kaip tikros vertybės. Ir ar ne keista, kad tada, kai ta gamyba visomis priemonėmis taip skatinama, dirbantis žmogus dažnai pasilieka ir be pakankamo maisto ir be tinkamo drabužio ir be žmoniškos pastogės. Tikra dirbančio žmogaus gyvenimo ironija! Žmogus, kuris yra gimęs laisvėje gyventi, laisve kvėpuoti, tampa vergu.

Šiandien daug milijonų žmonių, medžiagos prislėgti ir pavergti, sunkiai neša tą vergijos našta be vilties ir šviesesnę ateitį. Užtat po sunkaus bedvasio gyvenimo jiems žadamas visiškasis išnykimas mirtyje. Tai turėtų būti vienintelė jų paguoda.

Bet taip nėra. Pačioje žmogaus būtybėje yra nenusilopinamas noras būti laimingu ir visuomet gyventi. Jei ne dabar, tai bent ateityje, bent po mirties tikimasi laimingo gražaus gyvenimo.

Tą laimingą, gražų gyvenimą žada Dievo apreikštoji religija. Ji palaiko ir gavina visus žmogaus kilniuosius troškimus. Ji parodo, kad žmogus nėra tik gyvulys, bet kad jis turi nemirtingą sielą, kad žmogaus gyvenimas nesiriboja šiuo pasauliu, kad jam skirtas laimingas gyvenimas po mirties, tiesa, su sąlyga, kad šioje žemėje bus dorai gyventa. Ji atskleidžia visą žmogaus didybę, parodydama, kad žmogus yra sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą, kad jis yra Dievo vaikas, su kuriuo Dievas nori pasidalinti ir savo dievišku gyvenimu ir savo laime danguje po mirties.

Taigi, žmogaus gyvenimas žemėje nėra kažkoks nesusipratimas, bet prasmingas ir turįs savo tikslą. Tai dieviško gėrio perteikimas tvariniui. Kur nuo to gėrio žmonija buvo nuklydusi Kristus, pasaulio Gelbėtojas, vėl parodė teisingą kelią į jį.

Ir ateityje žmogus nebus paliktas vienas, bet visuomet turės savo atramą Kristuje, iš kurio tekas antgamtinis gyvenimas ir jėga jį visuomet galvins ir stiprins. Kristus žmogui bus todėl ir vynmedis į kurį jis yra įaugęs ir iš kurio jis sau semia gyvybinių sulčių; jis bus jam mokytojas, kelrodis ir vadas į antgamtinio, dieviško gyvenimo aukštumas; jis bus jam ir vyresnysis brolis, kadangi jis yra tapęs žmogiškos prigimties dalininku; jis žmogui yra kūrėjas ir geresnės žemiškos santvarkos ir gražesnio gyvenimo, — santvarkos ir gyvenimo, kurie yra paremti dieviškais įstatymais; jis jam yra ir aukščiausias kunigas, jų atstovas ir tarpininkas pas Dievą; yra ir jų karalius bei Viešpats, kurio valdžiai viskas turi būti palenkiamas.

Visa ko palenkimas Dievui, kad Dievas būtų viskas visame (plg. 1 Kor. 15, 28), — štai Dievo karalystės pagrindinė mintis ir esmė. Dievas todėl turi būti pripažintas Viešpačiu ir Valdovu kiekvieno paskiro asmens, priimant su meile jo žodį ir valią; jis turi viešpatauti šeimoje ir mokykloje, su jo valia turi derintis valstybės įstatymai, pagarba ir meilė jam turi būti reikšiamą valstybės įstaigose ir visame viešajame gyvenime, visos socialinės institucijos turi būti perimtos jo dvasia. Su juo ir jame kiekvienas darbas turi būti pradėtas ir baigtas.

Jei būtų buvę pakankamai to paisyta, šiandien pasaulis nealmanuotų gyvenimo griuvėsiuose, teisingumas nebūtų taip begėdiškai mindžiojamas, tautos gyventų meilėje ir santaikėje. Ar šiandien būtų pasaulyje tiek skurdo ir vargo? Tiesa, vargšų visuomet turė-

sime savo tarpe, bet jeigu artimo meilė, kurios Kristus taip primygtinai reikalauja, viešpatautų pasaulyje, jų dalia nebūtų tokia sunki. „Aš duodu jums naują įsakymą mylėti vienas kitą; kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs vienas kitą mylėtumėte. Iš to visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę vienas kito“ sako Viešpats (Jon. 13, 34–35). Artimo meilės įsakymas yra pats pagrindinis Dievo karalystės įsakymas. „Tu mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi, visa savo siela ir visa savo galia. Tai pirmas įsakymas. Antras į jį panašus: Mylėsi savo artimą, kaip pats save. Kito didesnio už tuodu įsakymu nėra“, sako Kristus (Mk. 12, 30–31).

Meilė artimui neturi tik žodžiais ar jausmais pasireikšti, bet ir realia parama. „Jei brolis ar sesuo būtų pliki ir stigtų jiems kasdieninio išlaikymo, ir kas nors iš jūsų sakytų: Eikite ramybėje, susišildykite ir pasisotinkite, bet neduotumėte jiems, ko kūnui reikia, ką tai padės?“ sako šv. Jokūbas apaštalas (Jok. 2, 15–16). Jeigu kartais nepajėgiama savo artimą, esantį nedateliu, medžiaginiu paremti, galima jam padėti malda, prašant, kad Dievas per kitus jam suteiktų reikalingą pagalbą.

Neužmirškime, Brangiausieji, kad nė vienas geras darbas, nė viena auka, kad ir mažiausia, padaryta artimui, nebūs Dievo nepastebėta ir neatlyginta. „Kas bus davęs vienam šitų mažiausių atsigerti tik taure šalto vandens mokytinio vardu, iš tikrųjų, sakau jums, nepraras savo užmokesčio“, sako Kristus (Mt. 10, 42). „Meilė pridengia nuodėmių daugybę“, sako šv. Petras apaštalas (1 Petr. 4, 8).

Mes, Jūsų Ganytojai, šią artimo meilės pareigą jaučiame turį reikalo ypač šiandien jums priminti, kada įvairus skurdas mūsų tautiečius paliečia vis labiau ir labiau. Daugelio ištekliai visiškai išsekę. Jie būtinai reikalingi gailestingųjų paramos. Iš kur gi jie gali jos pirmiau laukti, kaip iš savo tautiečių? Sušelpdami artimą ir savo tautietį patys mes nepavargsim, bet, priešingai, tik praturtėsime, nes savo geru darbu sukreisime turto ir ganguje ir pelnysime Dievo palaimą net savo žemiškajam gyvenimui. Prašykime Dievo, kad mes visuomet turėtumėm iš ko savo artimą sušelpiti. „Palaimingiau duoti, kaip imti“, yra pasakęs Kristus (Apd. 20, 35).

Artimo meilės pareiga mus seka visur, kur tik mes bebūtumėm. Ir svetimuose kraštuose būdami mes turime aukštai įvertinti visokią karitatyvinę veiklą. Gyvenant išblaškytiems tarp svetimų ji gali būti dar rei-

kalingesnė, nes svetimieji mūsų reikalus gali mažiau ir suprasti ir užjausti. Pagaliau tokia tarpusavyje pagalba mus tamptariau suvienys savo tarpe ir padės išlaikyti vienos tautos jausmą bei ryšį.

Jei šiandien net nekatalikiškame pasaulyje galime konstatuoti didelių artimo meilės darbų, tai mes, Brangiausieji, būdami iš seno katalikais, turime artimo meilės darbų daugiau parodyti, kad galėtumėme užpildyti tą didžiąją spragą žmonijos gyvenime, kuri šiandien yra taip išaugusi žmonių tarpusavyje neapykanta. Tokiu savo pavyzdžiu ir mes prisidėsime prie sujungimo į vieną šeimą tos žmonijos, kuri šiandien yra taip žiauriai suskaldyta ir išdraskyta. Kur yra artimo meilės, ten esama ant gero kelio; ten esama pakeliui į Kristų, į Dievą. Mylimiausieji, mylėkimės vieni kitus, nes meilė yra iš Dievo; ir kiekvienas, kuris myli, yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą. Kas nemylti, tas nepažįsta Dievo, nes Dievas yra meilė“, sako šv. Jonas apaštalas (1 Jon. 4, 7–8). „Iš to visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę vienas kito“, sako Kristus (Jon. 13, 35).

Be šio pagrindinio artimo meilės įsakymo pilno įvykdymo Dievo karalystė čia žemėje negalės pakankamai įsigalėti. O kol tai neįvyks, žmonija nebaigs savo kančių. Užtat mes turime stengtis sąmoningiau prisidėti prie Dievo karalystės čia žemėje įsikūrimo, sustiprinimo ir išaugimo. Visokis mūsų nerangumas pasitarnauja tik Dievo karalystės priešams, taigi mūsų pačių priešams.

„Svarstymų ir projektų kūrimo laikas praėjo; dabar veikimo valanda“, pareiškė Šv. Tėvas Pijus XII š. m. rugs. 7 d. Italijos Katalikų Akcijos vyrams, susirinkusiems Romon į 25 metų jubiliejimą kongresą. Tuos Šventojo Tėvo žodžius mes pakartojame ir jums, Brangiausieji, ragindami visus pilniau įsijungti į darbą, į kovą už krikščioniškai suprastą žmogų, į kovą už Kristų ir jo Bažnyčią, kad Dievo karalystė greičiau įsigalėtų mūsų nuvargintoje žemėje.

Visagalis Dievo Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios palaiminimas tenuzengia ant jūsų ir tepasilieka visuomet. Amen.

JUOZAPAS SKVIRECKAS
Kauno Arkivyskupas ir Metropolitas

VINCENTAS BRIZGYS
Kauno Vyskupas Pagelbininkas
VINCENTAS PADOLSKIS
Vilkaviškio Apaštalinis Administratorius

Kun. V. Gutauskas, S. J.

KRISTUS PAGONIŲ ISTORIKU PUSLAPIUOSE

Kristaus yra pilna žemė. Krikščionybė sutinkama beveik kiekviename žemės užkampyje. Kuone visų žmonių lūpose linksniojamas Kristaus vardas, — vienu su meile, kitu su neapykanta. Todėl mūsų labai keistai išrodo, kai nusikeliame į Kristaus laikų pagoniškos kultūros liekanas — paminklus bei raštus. Apie Kristų ten nieko nerandame. Imperatoriams, valdovams pašvęstos ištisos istorijos. Apie Kristų, — lyg jo nebūtų buvę. O gal, kaip tvirtina kai kurie racionalistai (pav. Baur), Kristus niekuomet neegzistavo, o visa yra vien mitų padarinys?!

Šį klausimą statyti būtų lygiai taip, kaip žiūrint į miške labiausiai iškerojusį ažuolą klausti, kodėl nie-

kas iš praeivių neatkreipė į jį dėmesio tada, kai jis buvo tik gilė. „Daugaus Karalistė panaši į garstyčios grūdą... Jis, tiesa, mažiausias tarp visų sėklų, bet užaugęs didesnis už visas daržoves ir iš jo darosi medis“ (Mt. 13, 31–32).

Dar daugiau aiškėja tylos priežastis, kai pažvelgiame į Kristaus misiją. Jis, Tiesa, atėjo į bedievišką pasaulį, todėl į pasaulį be tiesos. Jis, Šviesa, atėjo pas žmones, nusikreipusius nuo Dievo, — praradusius gyvenimo prasmę, todėl pas žmones tamsybėse. Jis, Gyvenimas, atėjo pas žmones užmiršusius tikrąjį gyvenimo tikslą ir priemones pavertusius tikslu, todėl pas žmones, keliaujančius priešingais keliais. „Tauta, sė-

dinti tamsybėse ir mirties šešėlyje, išvydo didelę šviesą" (Is. 9, 2).

Taigi žmonėms, persiėmusiems netiesa, paskendusiems tamsybėse, keliaujantiems į amžiną mirtį, Kristus — Tiesa, Šviesa ir Gyvenimas — keistai išrodė. Dieviškoji šviesa akino juos, jie merkėsi prieš ją. Tiesos žodžiai baisiai keistai skambėjo jų ausyse, ir jie kamsėsi jas rankomis. „... Jie vargiai girdėjo ausimis ir užmerkė savo akis, kad kartais nepamatytų akimis ir neišgirstų ausimis ir nesuprastų širdimis ir neatsigręžtų ir aš jų nepagydyčiau“ (Mt. 13, 15). Todėl šv. Paulius žvelgdamas iš vulgarų žmonių galvosenos punkto, teisingai galėjo sakyti, kad Kristus pasirinko „kas pasauliui negarbinga, niekinga ir paika“ (I Kor. 1, 28).

Tiesa, juo minios seks, juo žavėsis, bet ne dėl to, kad Dievo tiesa juos trauktų, jo šviesa juos viliotų. Eis pas jį, kaip gydytoją, kaip pas tą, pas kurį dykai duonos galima gauti...

Ar ne keista ir niekinga pasauliui, kad jis pasirinko pagonių paniekintą vergų tautą, iš kurios „visoks blogis“ (Tacitas). Toje paniekinatoje tautoje pasirinko paniekintą Palestinos užkampį Nazaretą ir paniekintam Nazarete niekinamą darbininko duoną ir paslėptą gyvenimą. Išėjęs į viešumą, buvo paniekintųjų žmonių — muitininkų ir paleistuvių užtarėjas. Kodėl stebėtis, jei jo nepastebė didžiūnai, išmintingieji, rašytojai, paskendę pasaulio garbėje, kuri Kristui, į visa žvelgiančiam amžinybės žvilgsniu, tamsa ir pražūtis. Kas galėjo domėtis tokiu keistuoliu, nors ir stebūklus darančiu? Jei tada būtų ėję laikraščiai, tikrai nedaugiau ten rastume apie jį, kaip vietinėje spaudoje šį tą, kur nors įvairenybėse ar kronikos žinutėse...

Jei jis būtų atėjęs ne Dievo Mesijas, bet žydų, t. y. atšakantis jų mesianiskoms politinėms idėjomis, kaip karo vadas, nacionalinis didvyris, tada, žinoma, apie jį būtų parašę ir Zydai ir Romėnai.

Dabar jis pasaulio išminčiams ir garbingiesiems buvo kvailys. Tokiu jį palaiko Erodas, tikras, dėl savo ištaigingumo ir palaidumo, pasaulio tipas. Įsako Jėzų apvilkti baltu skarmalu ir gražina, kaip beproį, Pilotui!

Kas galėjo interesuotis vergu — revoliucionierium, baigusiu savo dienas ant Kryžiaus, kuris „pagonims kvailybė, o žydams papiktinimas“ (I Kor. 1, 23).

Vis tik negalima tvirtinti, kad pagoniškoji istorija visai ignoruoja Kristų. Bent prabėgomis, dažniausiai blogai minėdama. Bet jis ten yra. Tai įvyksta truputį vėliau, kai pasėta Kristaus sėkla išleidžia daigus, ima augti ir klestėti, o naujasis, keistas augalas vis daugiau virsta pagonių dirvose. Jis gajus. Į a. vidury višiams jau krinta į akį. Skelbimas viso to, kas lig šiol buvo etika ir moralė, daug kam neduoda ramybės ir piktina. Reakcija iš kart reikiški tik pajuoka ir sarkazmais, vėliau šmeižtais ir persekiojimais.

Apie 112 m. randame Bitinijos valdytojo Plinijaus Jaunojo laišką imperatoriui Trajanui (Epist. X, 96). Jame rašoma, kad jis, grynai ištyręs dalykus, krikščionių papročiuose nerado nieko ypatingo, išskyrus, kad jie buvo „soliti stato die ante lucem convenire, carmenque Christo quasi Deo dicere — turėjo paprotį nustatytą dieną, prieš aušrą, susirinkti ir Kristų, kaip dievą, giesmėmis garbinti“.

Tekstas niekam abejonių nekeltų.

Antrasis suminėjimo vertas pasaulinės istorijos tekstas yra Tacito „Annali“, rašyti prieš 117 m. Kalbėdamas apie imperatorių Neroną ir apie didįjį 65 m. Romos gaisrą, sako, kad imperatorius nutildyti kalboms, jog Romos padėgimas buvęs jo paties įsakytas, „nu-

rodė kaip kaltininkus tuos, kuriuos liaudis, nekęsdama dėl jų nusikaltimų, vadino „Chrestiani“ (Krikščionys), ir juos nubaudė rafinučiausiais kankinimais. Šio vardo autorius — Kristus, viešpataujant imperatoriui Tiberijui, prokuratoriaus Poncijaus Piloto buvo pasmerkėtas kančiai (t. y. kryžiaus mirčiai). Bet laikinai užgniauztas pragaistingasis prietaras prisiveržęs užliejo ne tik Judeją, to blogio pradžią, bet ir Miestą (t. y. Romą), kuriame jie iš visų pusių susijė garbina visokių žiaurių ir gėdingų dalykų“ (Annali, XV, 44).

Panašiai kalba ir Svetonijus 120 m. rašytoj Nerono istorijoje (Nero, 16).

Pats seniausias ir tiesiogiai Kristų liečias yra Juozapo Flavijaus liudijimas. Jo, gimusio apie 37–8 m., rašytoje žydų istorijoje, „Antiquitates Iudaicae — Žydų senovė“ XVIII knygoje, 63–4 sk. sakoma: „Taigi maždaug šiuo laiku buvo Jėzus, išmintingas žmogus, jeigu iš viso galima jį vadinti žmogumi. Nes buvo darytojas nepaprastų darbų, žmonių mokytojas, kurie su džiaugsmu priima tiesą. Pritraukė prie savęs daug žydų, taip pat daug ir graikų. Jis buvo Kristus (Pateptasis, Mesijas). Poncijui Pilotui, dėl įtakingiausiųjų mūsų žmonių įskundimo, jį nubaudus Kryžiumi, nepasibaigė tie, kurie jį mylėjo nuo pradžios. Nes jis trečią dieną iš naujo jiems pasirodė gyvas, kaip dieviškieji pranašai yra kalbėję apie jį šiuos ir tūkstantčius kitų nuostabių dalykų. Ir ligi dabar nėra sumažėjusi ta padermė, kuri nuo jo yra vadinama Krikščionimis“.

Šis liudijimas, istorijoje vadinamas „testimonium flavianum“, būtų pirmos eilės aiškumo ir senumo atžvilgiu, jei jam nebūtų prikišama autentiškumo trūkumas. Nors jis randamas visuose „Žydų Senovės“ rankraščiuose (seniausias yra perrašytas rankraštis iš Xa — Palatino — Vat. n. 14) ir jis jau IV a. buvo žinomas Eusebijui. Ligi XVI a. niekas juo neabejojo, kaip ir šiandien beveik niekas neabejoja to pat knygoj esančiais palankiais pasakojimais apie Joną Krikštytoją (XIV. 116–119) ir apaštalo Jokūbo, Jėzaus brolio (žydai ir gimines vadino broliais), mirtį.

Nuo XVI a. daug kas ėmė laikyti šią vietą ne Flavijaus parašytą, bet įterptą į jo raštus kokio nors krikščionies. Ir šiandien nuomonės skiriasi. Yra net racionalistų (pav. Harnack), kuris liudijimą laiko autentišku, yra katalikų (pav. Lagrange), kuris jį laiko įterptu.

Teksto ištisumas bei stiliaus vienodumas neduoda vietos abejojimams. Abejojančių motyvai remiasi vien išvidinėmis priežastimis. Sakoma, — Juozapas, žydas ir fariziejus, netikės į Kristų, jokių būdu negalėjęs taip palankiai apie jį kalbėti.

Aiškumo dėliai pora žvilgsnių į paties Juozapo Flavijaus asmenybę ir apie jo, rašytojo, karjerą Romos imperatorių rūmuose.

Juozapas Flavijus Palestinoje vadinosi vien Juozapo vardu ir buvo Jeruzalės kunigu. 65 m. jis lankėsi ir kurį laiką gyveno Romoje, kur buvo prielankiai priimtas žydų kilmės imperatorienės Popejos. Nenuostabu, kad jausdamas Romėnams prielankumą ir pažindamas jų karinę jėgą, jis buvo nusistatęs prieš 67 m. žydų ruošiamą sukilimą. Šia proga išryškėja silpnokas Juozapo charakteris. Vietoj išeiti į aiškią opoziciją prieš sukilimo organizatorius — tautos vyresniusius ir kunigus, jis pasitenkina tik nepritimu. Dar daugiau. Nenorėdamas nustoti jų prielankumo, kartu, žinoma, ir savo aristokratinės, vadovaujančios rolės, prisideda prie sukilimo. Puikybės vedamas, prisiima net sunkiausias Samarijos valdytojo ir kariuomenės vado pareigas, nors karinio išsilavinimo neturėdamas, nebuvo joms tinkamas.

Tačiau Juozapo būdo silpnumą su kaupu atsivėrė jo tikrai žydiškas gudrumas bei laikštumas. Tik jų padėdamas jis galėjo rasti išeitį net iš kebliausių padėčių.

Karas su Romėnais nesisekė. Prieš atvykstant su savo pulkais Romėnų kariuomenės vadui Vespazianui ir jo sūnui Titui, kai kurių laisvai pasidavusių Samarijos miestų įgulų viršininkas Placidus, vien tik su 6.000 pėstininkų ir 1.000 raitelių, ne tik atlaikė Juozapo puolimus (Samarijoje buvo apie 6.500 sukilėlių), bet mažai išlavintą jo kariuomenę išskaidė bei suvijo į tvirtoves.

Ižengus Vespazianui Samarijon, sukilėliai su juo susiremti nė neketino. Pats vadas ir jo geriausi daliniai užsidarė į stipriausią Samarijos kalnų tvirtovę Jotapatą. Čia jie buvo pasiryžę žūtibūt gintis. Nors Juozapas, kaip jis pats sakosi, daugiau galvojęs apie pabėgimą, ne apie gynyimąsi, bet išdaviku likti nedrįso. Romėnai apsupo tvirtovę ir pradėjo puolimą.

Žydai buvo nutarę gyvi nepasiduoti. 160 sunkiųjų mašinų nuo mūrų laidė sunkius akmenis. Verdantis aliejus ir vanduo plikino priartinančius prie mūrų. Tačiau tvirtovė vos po keletos priešinimosi dienų pateko į priešių rankas. Buvo kaltas išdavimas. Vienas dezertyras papasakojo romėnams, kad žydai prieš aušrą visi miega. Net ir sargybos dėl nuovargio neįstengiančios būdėti. Vieną priešaušrį, kai tvirtovę dengė tiršta rūkas, Titas su savo rinktiniais vyrais tyliai perlipo mūrą ir atidarė tvirtovės vartus. Prieš gynėjams sukylant, visa apgula buvo jau viduje. Rastieji mieste buvo išžudyti.

Juozapas išsigelbėjo įlisdamas į vieną gilią, tuščią cisterną, kur rado 40 vyrų, jau iš anksto apsirūpinusių maistu. Tačiau po 2 dienų jie buvo pastebėti. Norėdamas išgelbėti bent gyvybę, pradėjo prikalbinėti vyrus gertoju pasiduoti. Tačiau žydai nesiskaitė daugiau su savo vadu.

„Pabandyk“, — grąsino jie — „pirm negu iš čia išeisi, gausi ietį į nugarą!“ — „Tamsta“, — šaukė kiti — „privalai garbingai mirti, bet netapti gojų vergu! Mes jau seniai esame nutarę visi nusižudyti!“

Padėtis buvo kritiška. Bet laimė pabandyti juk nieko nekainuoja.

„Gera!“ — dėdamasis drąsiai kalbėjo Juozapas — „manote, kad aš bijau mirti? Tačiau bus daug tikriau ir tvarkingiau, jei burtais pasiskirstysim, kas iš eilės turi eiti pirmas“.

Pasiūlymas buvo priimtas ir išėjo siūlytojo naudai. Paskutiniai liko jis ir vienas karys, kurį pavyko įtikinti pasiduoti.

Bet ir su įtūžusiais priešais nebuvo lengva. Pristačius tokį žymų belaisvį Vespazianui, šis įsakė pasiųsti jį imperatoriui Neronui, kur jo laukė jei ne mirtis, tai dar sunkesnė už mirtį vergija. Bet ir čia Juozapas ne-nuleido rankų:

„Vade“, — tarė giliai nusilenkdamas — „aš turiu tamstai pranešti labai svarbią, dievišką žinią“.

„Dievišką žinią?“ — suabejojo karvedys. — „Sakyk“.

Juozapas padarė iškilmingą, profetišką miną ir ėmė „pranašauti“: „Jahve — Jokūbo, Isaoko, mūsų tėvų — viso Izraelio Dievas, didžiajam vadui ir jo sūnui Titui taiką ir ramybę! Nemokantis pralaimėti karvedys Vespazianas ir jo šaunūs sūnus bus išaukštinti ant dieviško imperatorių sosto ir bus kaip dievai!“

Pranašystė buvo maloni, kad ir ne labai tikėtina. Belaisvis bent laikinai laimėjo. Nors grandinėmis ir buvo surakintas, bet „Vizito pas Neroną“ išvengė.

Ivykiai Juozapui klojosi nepaprastai palankiai. 68 m. mirus imperatoriui Neronui ir 69 m. jo įpėdinį Galbą nužudžius, už sostą ėmė peštis 2 Nerono karvedžiai — Otho ir Vitellius. Vitellius laimėjo, bet Vespaziano legijonai atsiskė jėga įkopusiam į sostą imperatoriui

prisiekti. Savo ruožtu jie apšaukė imperatorium Vespazianą. Šiam legijonų žingsniui pritarė Syrijos gubernatorius Mucianus siųsdamas naujam imperatoriui sveikinimą ir dovanų.

Taip visai netikėtai pradėjo pildytis belaisvio „pranašystė“. Jam buvo nuimti pančiai. Juozapas, pagal laikų paprotį, išreikšti dėkingumui už atgautą laisvę, kaip ir visi liberalai, prisijungė prie savo vardo išlaisvintojų šeimos — Flavijų — vardą. Dar tais pačiais 69 m. atentato auka tapo Vitellius. Vespazianas triumfališkai, be pasipriešinimo įžengė Romon ir užėmė imperatoriaus sostą.

Palestinoje kariuomenės vadu liko Titas, kurio draugiška globa Juozapas džiaugėsi ligi pat karo pabaigos.

Po karo kartu su Titu Romon atvyko ir Juozapas Flavijus. Čia jis rado sau labai prielankų imperatorių, kuris leido jam apsigyventi savo privačiuose rūmuose, kuriuose pats ankščiau gyveno. Suteikė Romos pilietybę ir ilgametę riebią stipendiją. Taip be rūpestio jis galėjo užsiimti istoriko mokslininko darbu.

Iš pasakytų dalykų ryškėja, kad Juozapas Flavijus visuomet krypto ten, kur geriau, garbingiau, kur galima daugiau sau laimėti, kad ir tėvynės sąskaiton.

Atsižvelgus į šias jo būdo ypatybes, atrodo, galima išaiškinti, kodėl pats nebūdamas krikščionis, taip krikščioniškai galėjo kalbėti apie Kristų.

Mat, I a. pabaigoje krikščionybė jau buvo prasimūšusi net į aukštuosius visuomenės sluoksnius. Tuo maždaug laiku, kaip iš Svetonijaus žinome, už Kristų buvo imperatoriaus Domitiano nukankinti Vespaziano brolėnas Flavijus Clemens ir jo žmona Domitilla.

Kai buvo rašoma „Žydų Senovė“, Flavijus Clemens buvo Domitiano malonėje, nes kiek ankščiau kartu su juo konsulavo. Ar negalėjo pataikaudamas tos šeimos asmeniui, kuri jį globojo, įterpti šį dalyką savo istorijon, kad ir netikėdamas į Kristų, o gal ir tikėdamas, tik neturėdamas drąsos palikti šiltą vietą ir prisidėti prie persekiojamųjų.

Bet galimas dalykas, kad jis, nenorėdamas apeiti svarbiausią žydų istorijoj faktorių — mesianizmą ir kartu nepadaryti jį arba kvailą arba pavojingą, pasirinko kalbėti apie Mesiją Jėzų, nepaprastą vyrą, bet visai nepavojingą Romos imperijai, ne apie tokį, kokio laukė žydai, — vado, kuris juos išvaduotų iš Romos viešpatavimo ir padarytų pasaulio valdovais nuo žemės krašto iki kraštui.

Neatrodo, kad kuriam nors krikščioniui perrašinėtojui būtų buvusi kokia nors nauda savarankiškai ką nors įterpti į Juozapo Flavijaus raštus.

Jei pagonys savo istorijoje beveik nemini Kristaus, tai dar nereikšmia, kad Kristaus istorijos nėra. 4 evangelistai yra aukščiausio autoriteto istorikai. Ne iš metraščių ir padavimų jie semia žinias. Du iš jų, „ką akimis mate, ką rankomis lietė ir patys girdėjo“, liudija (cfr. I Jono, 1, 1—3). Kiti du semiasi žinias iš gyvų šaltinių. „... Ir aš, rupestingai ištyręs visą nuo pradžios, panorėjau iš eilės pafašyti“... — sako Lukas pratarinėje į savo evangeliją. O kokie svarbūs ir patikimi tie šaltiniai! Kai jis rašė, gyva dar buvo Kristaus Motina Marija, buvo gyvi ir dauguma apaštalų bei mokytinių.

Tiek daug priekaištų kyla evangelijų Kristui ne dėl to, kad jos, kaip istoriniai šaltiniai, būtų bent truputį abejotinos vertės, bet todėl, kad yra daug piktos ir blogos valios žmonių.

Bibliografija:

1. Giuseppe Ricciotti: „Vita di Gesù Cristo“, Milano, 9 ediz. 1946
2. Dr. Joseph Felten: „Neutestamentliche Zeitgeschichte“, I.

TIKĖJIMO POLITIKA

(Šv. Katarinos Sienietės 600 metų gimimo sukaktuvių proga)

Šis straipsnis galėtų būti įdomus visų pirma moterims, nes čia kalbama apie vieną 14 šimtmečio moterį, kuri savo aktyvumu ir veikimo plotų platumu pralenkia ne vieną modernių laikų moterį veikėją. — Toliau, šis straipsnis yra įdomus besidomintiems viduramžių politinę sąrangą ir žmogaus pastangomis suderinti natūralinę ir antgamtinę sritį į vieną darnią visumą.

Red.

Šimet sukanka 600 metų, kai gimė Katarina Sienietė, moteris, kuri turėjo nepaprastai daug įtakos tolaikiniams tarptautiniams gyvenimui. Kai ji 1347 metų kovo 25 d. atvėrė savo akis žemiškosios saulės šviesai, Europos Vakarai jau buvo perėję Bažnyčios jėgų laukus ir jau buvo nuspręstas jų santykis su Bažnyčia, „Ordo Christianus“ nešėja ir įkūnytoja. Šiem abiem galingiems žvaigždynam susijungus, Vakarai trumpam laikui nuvito krikščionišku spindesiu. Tačiau jų abiejų istorinės raidos keliai vėl tuojau pradėjo žymiai vienas nuo kito tolti, nors paprasta akis dar ilgai to skyrimosi negalėjo pažinti.

Katarina Beninkasa, Sienos miestiečių vaikas, šį skrymąsi pergyveno taip skaudžiai, kaip tik iš viso žmogus gali skaudžiai ką pergyventi. Ji, tarsi nauja žvaigždė žemės ir dangaus koordinatų sistemoje, susitikdama su galingu Bažnyčios žvaigždynu, duoda progos ant jos pasireikšti tam, kuo Vakarai būtų galėję būti, jeigu susitikdami su tarptautine pasaulio Bažnyčia jie būtų savo antpolitinį pašaukimą pažinę.

Otto Banhofer savo giliame straipsnyje „Vakarai ir krikščioniškoji kultūra“ („Der kath. Gedanke“ 9 Jahrg. I, 38—47) sustato greta krikščioniškosios sąrangos idėją ir Vakarų idėją, t. y. kaip ta universalinė idėja Vakaruose buvo pasireikšusi. Jam Vakarai nėra vienkartinį ir atsitiktinių istorinių aplinkybių kombinacija, kuri šį procesą pažadino ir kuri ilgai vėl išsiskaidė, nutilo ir pasibaigė. Šitokia „simptomų istorija“ nepasiekia istorinės tikrovės branduolio. Jam yra teisinga tik ta pažiūra, kuri Vakarų kultūrai pagrindo ieško „Ordo christianus“ principuose.

Kai Vakarai tapo krikščioniški, tai jie tikėjo į galimybę krikščioniškosios sąrangos principus įgyvendinti savo tikrovėje, ypač jos socialiniame ir politiniame gyvenime. Jis ne tik tikėjo, kad tai galima padaryti, bet jie net manė, kad yra būtina rasti sintezę tarp gamtinės ir antgamtinės tikrovės. Augustino veikalas „De civitate Dei“ liudija šį tikėjimą. Faktinė Viduramžių sąrangą, net tiek, kiek ji buvo universalinė ir vieninga, jau nebuvo šita sintezė, bet tik netobulas jos atvaizdas. Jau ir viduramžiais tobulą gamtinės ir antgamtinės srities sintezę reikia laikyti nepasisekus. Tačiau tuo nenorima pasakyti, kad tas pirminis perkeitimo principas būtų kada nors liovėsis veikti žemiškąją tikrovę.

Niekada negalima pakankamai atsistebėti palyginti jauna Katarina Beninkasa iš Sienos, kuri neturėdama dar 27 metų, nebūdama visiškai nei politiškai, nei diplomatiškai, nei istoriškai išsilavinusi, pasisiūlė tarpininkauti tokios plačios apimties europinių klausimų sprendimuose. Nežinia kuo reikia labiau stebėtis, ar tikslingumu tos pozicijos, kurią ji buvo užėmusi, ar jos teisingu išvėlgimu ligos židinių, į kuriuos ji savo opera-

ciją nukreipė. Būdas, kuriuo ji ėjo savo uždavinių vykdyti, parodo, kaip ji intuityviai puikiai nujautė būties dėsnius ir veikiančias jėgas tos tikrovės, į kurią ji kibo savo švelniomis rankomis.

Krikščioniškoji Florencijos respublika buvo karo būvyje su Bažnyčia. Kaltos dėl to buvo abi pusės, kurios iki šiol buvo buvusios tradicinės sąjungininkės. Kaip atsitiko, kad šios dvi sąrangos: politiška-tautinė (gamtinė) sąrangą ir visuotinė-tarptautinė (antgamtinė) tapo viena kitos priešai?

Popiežius buvo padaręs klaidą, savo nepolitišku valdymu pagadinamas santykius su Bažnyčios valsybės

Sienos katedros fragmentas

miestais ir steigdamas Vidurinės Italijos valstybę, kurios branduolys buvo turtingoji Romagna, įėjusi prieš šiaurinės ir pietinės Italijos valstybes. Florencija, šitų popiežiaus planų išeista, suorganizavo Toskanijos laisvųjų miestų sąjungą ir pradėjo prieš popiežių nukreiptą agitaciją Bažnytinės valstybės miestuose. Po visos eilės iššaukimų ir susitarinimo pastangų iš vienos ir kitos pusės, pagaliau karas tapo neišvengiamas, kurio antra vertus abi pusės bijojo.

I šią didelės įtampos situaciją 1375 metų pabaigoje įsijungė tada 38 amžiaus metų būdama Sienos audeklų dažytojo duktė Katarina Beninkasa. Prieš keletą metų ji dar gyveno gilų atsiskyrėlės gyvenimą, pašvęstą mąstymui ir griežtai atgailai. Pasaulis staiga pradėjo apie ją kalbėti, kai ji išnarpliojo išsienėjusius Sienos didikų giminių nesantaikos siūlus ir protingu tarpininkavimu juos sutaukė. Bet ypač ji pagarsėjo savo laiškais, kuriuos ji, — pati rašyti nemokėdama, juos diktavo — siųsdavo įvairiems Bažnyčios, Italijos bei Europos politikos vairuotojams. Laiškų uždavinys buvo suburti visas jėgas kryžiaus karui, kad tuo būdu laimėjus taiką, krikščioniškose šalyse arba kad apsisaugojus nuo grėšiančių naujų karų. Legatams, apaštališkiems vikarams, vyskupsams ir ordenų generolams ji rašydavo apie Bažnyčios ir vienuolynų reformos reikalingumą. Šie įvairūs jos laiškų tikslai susiedavo į vieną didįjį jos ilgį: kad visa žmonija, visos gimininės tautos ir rasės, krikščionys ir nekrikščionys būtų išgelbėti Kristui ir visi dalintųsi jo karalystės palaima; kad niekas nebūtų pasmerkta amžinuoju pasmerkimu dėl Bažnyčios ganytojų kaltės dėl pasaulinių krikščioniškosios bendruomenės vadovų ar dėl jos pačios (Katarinos) apsilėidimo.

Šioje teologiškai-pastoracinėje šviesoje glūdi išeities taškas visos Katarinos Benikasa politinės veiklos, kurią ji savo gyvenime vykdė. Šitas veikimo pagrindas mums paaiškina, kodėl šioje liaudies mergaitėje taip arti šalia viena kitos atsistojo tokios skirtingos gyvenimo sritys.

Jos intervencijoje Florencijos naudai Vakarų problema iškyla ypač aiškiai. Florencijos respublikoje, kylant jos prekybiniam bei politiniam svoriui, smuko jos sąmonė kaip krikščioniškos bendrijos nario. Jos santykis su popiežium buvo nustumtas į antrą vietą, o vietoj to buvo suabsoliutinta jos politškai-nacionalinė vertė, ir ji pastatyta prieš krikščioniškai vakarietišką sąrangą, kuri buvo atstovaujama Bažnyčios. — Antra vertus, popiežius, galvodamas visų pirma apie tai, kaip savo buvusios sąjungininkės Florencijos apvylymo dėka prarastus miestus susigrąžinti, naudojosi tokiomis priemonėmis, kokios tokiu atveju siūlėsi pasauliniam valdovui. Jis nepagalvojo apie tai, kad pasauliniu valdovu jis yra tik atsitiktinai. Atrodo, kad jis visai nebuvo įsisąmoninęs savo dvasinės valdžios, kuri yra nepalyginamai didesnė už pasaulinę.

Katarina savo laiškuose, rašytuose abiem pusėm, pastatė klausimą į tikrąją jo vietą. Florencijos Gonfalonieriui Niccolao Sonderini, kuris buvo jos bičiulis, ji prikišo ruošimą sukilimo prieš popiežių, kas iš tikro yra ne kas kita, kaip sukilimas prieš Kristų. Florencijos „as-tuoniems karo vadams“ t. y. Florencijos karo kabinetui, ji rašė, kad sūnus neturi teisės pakelti rankos prieš tėvą net tuo atveju, jei tėvas būtų ir neteisus buvęs. Kas yra neklusnus „žemėje esančiam Kristui, tas neturi dalies Dievo Sūnaus kraujuje. Dievui jūs esate karą paskelbę! Net jeigu ir laimingai toliau vystysis įvykiai, tai po ta laime bus baudžianti Dievo ranka pasislėpusi... Kaip sūnūs, kurie yra mirę, jūs prašysite gyvybės, ir aš viliojosi, kad Dievo gerumas jums jos duos, jeigu tik jūs nužemintai norėsite savo kaltes pažinti... Tačiau man atrodo, kad jums niekas kitas nerūpi, kaip pojutinės

gėrybės, kurios praeina kaip vėjas. Argi mes nematome, kad mes esame mirtingi, kad mes turėsime mirti ir nežinome kada? Dėl to yra didelė nesąmonė patį save išduoti mirčiai. Ir aš nenorėčiau, kad jūs ir toliau taip darytumėt...“

Bet ji rašė ir popiežiui ir jam priminė pavyzdį to, kurį jis žemėje atstovauja. Kaip gerasis ganytojas jis turis eiti paskui prapuolusią avelę, gailėtis prazūtės tokios daugybės sielų, sukilėlius nugalėti savo gerumu ir neklausyti blogų patarėjų, kurie kursto į karą... „Prileiskim, kad jūs turite pareigą tuos miestus vėl paimti savo valdžion, tačiau gi jūs turite dar daug didesnę pareigą: laimėti daugybę avių visame pasaulyje kurios yra Bažnyčios turtas, ir kaip labai jūs tapsite neturtingas, jeigu jūs jas prarasite! Taigi vėrciau yra pasaulinių dalykų auksą prarasti, negu dvasinių dalykų auksą. Dėl to jūs, būdami tarp dviejų blogybių, turite rinktis mažesnę blogybę. Palikite žemiškuosius dalykus, o žvelkite į dvasinius!“

Iš šių laiškų paaiški Katarinos laikysenos pagrindai. Jai kaip saulės šviesa yra aiški abiejų besiginčijančių sąrangų prigimtis ir uždaviniai. Ji pati, būdama pasaulietis žmogus, gyvenęs kartu gamtiniame ir antgamtiniame kosmose, naudojasi ramybės ir tvarkos laime ir supranta dievažmogiškojo Mokytojo ir jo Bažnyčios uždavinį visą žmoniją į šią ramybės ir dieviškosios taikos palaimą atvesti. Krikščionybė su popiežium priekyje turėjo šio tikslo siekti. Vakarai turėjo neklaidžiodami šį uždavinį įvykdyti ir visą pasaulį paskui save patraukti. Katarina, sąmoningai ar nesąmoningai, mąsto tas mintis, kurias Vakarai būtų išgyvenę, jeigu jie būtų buvę krikščioniški. Jos visas gyvenimas, savanaudiškumo nekludomas, yra pašvenčiamas šiam uždaviniui.

Dar kartą Katarina Benikasa bandė krikščioniškąją Europos pasaulį įjungti į pasaulinės Bažnyčios sąrangą ir abi sąrangas suderinti. — Tai yra mūsų pranokę svajonė, kuriai kažin ar bus lemta kada virsti tikrove?

Kai Katarinai nepasisekė tarpininkavimas sutaukinti Florencijos su Avignono popiežium, ji nedelsdama ėmėsi jau anksčiau pradėtos kryžiaus karo akcijos, kurios ji nebuvo pamiršusi ir tuo laiku, kai ji buvo užsiėmusi Italijos politika. Tai, kas buvo jai nepasisekė savo tėvyneje, būtent suderinti sūnus su tėvu į vieną darnią šeimą, kurioje sūnūs didžiudamiesi ir su džiaugsmu pripažintų visuotinį tėvo pobūdį, ji gerbtų ir remtų, o tėvas vaikus mylėtų, globotų ir saugotųsi juos apkartinti ir suerzinti, — tai stengėsi ji dabar savo laiškais padaryti tarp visos Europos kunigaikščių ir karo vadų, organizuodama juos, Kristaus Vietininko vadovaujamus, į didį žygį — išvaduoti šventąją Žemę ir netikintuosius išgelbėti, atidarant jiems galimybę įeiti į krikščionišką tautų šeimą. Tačiau kovos Vakaruose (šimtmetis karas tarp Prancūzijos ir Anglijos bei karai Italijoje) sukludė ir šio plano įgyvendinimą.

Dar ir trečiokart Sienos Mergelė turėjo progos priminti Vakarams progą jiems Apvaizdos skirtą uždavinį atlikti. Kai 1378 met. įvyko Didžioji Vakarų Schizma (atsirado 3 popiežiai), Katarina energingai stojo už teisėtai išrinktąjį popiežių Urboną VI ir kvietė Europos valstybes į sąjungą palaikyti Kristaus Vietininką. Ypač ji stengėsi perkalbėti Neapolio karalienę savo laiškais ar tai prašydama, ar gaudindama, ar net baisiai gąsdindama. Atrodo, tarsi ji negali nuo jos atsikabinti.

Niekur Katarina nepasirodo taip visa savo esme, kaip šioje jos kovoje už Bažnyčios vienybę, už visų Europos valdovų bendradarbiavimą viso pasaulio išgelbėjimui. Kokis milžiniški uždaviniai yra išaugę iš kuklios jos darbo pradžios provincijos mieste Sienoje!

MILAŠIAUS KATALIKIŠKUMO KLAUSIMU

Papildydami mūsų straipsnį „Milašius — meilės poetas“ tilpusi 7 „N. G.“ numerįje, dedame šį Iso Keller straipsnį, paimtą iš Baseler „Volksblatt“ 20 Nr. 1947 m. sausio 24 dienos. Straipsnis, svarstydamas klausimą, ar galima Milašių laikyti katalikišku poetu, suteikia mums naujų informacijų apie šį žymų lietuvi. Red.

Balsas iš anapus

Bet ir šis uždavinys jai pasisėkė tik dalinai. Priešopiežius Klemensas VII buvo pripažintas Prancūzų, Savojos, Pirenėjų pusiausilio ir Skotijos. Katarinos į Romą parvestas Popiežius buvo palaikomas vidurio Europos tautų. Šiaurinėje Italijoje ėjo kovos. Vidurinė Italija Katarinos pastangomis buvo laimėta Romos Bažnyčiai ir apsaugota nuo prancūzų įsiveržimo. Politiškai žiūrint, tai buvo didelis laimėjimas. Bet kaip su krikščionių vienybe, su visuotiniais Bažnyčios uždaviniais? — Bet čia pasibaigė ir žemiškasis Katarinos Sienietės gyvenimo kelias. Jos paskutiniai žodžiai buvo savęs paaukojimas Dievui už Bažnyčią, kuri yra visų nusidėjėlių išsigelbėjimo vartai.

Nuostabi nepasekimų eilė po tokių didelių ir daug žadančių pradžių! Kaip tuos nepasisekimus išaiškinti? Naujausioje literatūroje apie Katariną Sienietę (Noelle Denis — Boulet, La carrière politique desainte Catherin de Sienne, Paris 1939) jos nepasisekimai aiškinama tuo, kad ji neturėjo atitinkamo organo, kuris jos partnerių akyse iškeltų jos autoritetą. Jos „politiniai“ laišakai juk vargiai ar skyrėsi nuo privačių pastoracinių laiškų, kurie ir didžiūnams ir mažiesiems buvo rašomi beveik tais pačiais žodžiais.

Tiesos yra šiuose prancūzų Katarinos tyrinėtojos žodžiuose. Sienos „popolana“ stengėsi ant doriškai religinio pagrindo suderinti abu priešus, kuriuose visada nesunku atskirti senus partnerius: Vakarus ir Bažnyčią. Ji norėjo juos suvesti į sintezę, rasti tarp jų šį tą bendro. Iš popiežiaus pusės jai buvo lengviausia patarimą rasti. Florentiečiams ją suprasti buvo nepalyginamai sunkiau. Nes jie prieš popiežių, kaip sąrangos reprezentantą, buvo kaip lašas jūroje, kurioje jie galėjo prapulti. Ir nuo to jie gynėsi.

Katarina suprato jų sunkumą, ėjo gerą galą su jais ir gynė jų bylą pas popiežių. Perdaug blogai popiežiaus įgaliotiniai buvo Italijoje elgęsi, jam pačiam negyvenant Romoje, kad florentiečiai manė, jog jie negali kitaip pasielgti. Taip jie rašė savo laiške Gregorijui XI. O tačiau ji ne viską suprato, kuo rėmėsi Toskanijos miestų lygos su Florencija priešakyje kova su popiežium. „Vedant prigimtį į gelbintį ir pašvenčiantį antgamtinį gyvenimą ir natūralinę istorinę sąrangą perkeičiant krikščioniškąją sąrangą, kliudo prigimtį pasipriešinimas. Gamtinio ir antgamtinio gyvenimo sintezė įvyksta tik per metafizinį pasipriešinimą, kuris žemiškoje tikrovėje niekad nebus visiškai pasibaigęs“. (Bauhofer).

Čia glūdi šių trijų viduramžio veikėjų likimo drama. — Kilnus, doriškai švarus ir tėviškai galvojęs popiežius, tačiau nuolaidus ir pasiduodas daugeliui, viena kitai prieštaraujančių jėgų! — Iš kitos pusės tikrai krikščioniška respublika, tačiau be gilesnio religinio gyvenimo ir be sugebėjimo įžvelgti krikščioniškąją Visuotinybę! Ir šių abiejų tarpininkė Katarina iš Sienos? Čia glūdi jos tragizmas. Tačiau ji yra šventoji, o šventieji dažniausiai yra išbandomi išoriniuose nepasisekimuose. — Atrodo, kad Katarina Benikasa to prieštaravimo dėsnio šioje konkrečioje situacijoje nebuvo įžvelgusi. Ji čia matė tik paprastą moralinį pasipriešinimą, kurį ji norėjo nugalėti moraline priemone. Ta sintezė, kurios ji visa širdimi troško, neįvyko. Įvykusi taika buvo tik politinė taika, nors ir tai jau yra didelė gėrybė žmonėms.

Verta yra pastebėti, kad Katarina Sienietė, kuri yra tarsi paminklas to, kas ir šiandien tebevyksta Vakarų erdvėje, priklausė pasauliečių luomui. Pasauliečių luomas, pasak B. Rosenmüllero, yra natūralinės Dievo Karalystės pusės nešėjas.

Vardas, kuris iki šiol buvo su pagarba tariamas nedidelio draugų skaičiaus, šiandien su didele garbe skrenda iš lūpų į lūpas. Ottokaras Wenceslaus Lubic - Milašius, kartu lietuvis ir prancūzas, tikras europietis, šveicarų, tų tautų ryšininkų, yra paimamas iš prancūzų kalbos pasaulio, kuriam jis rašė, ir kitų kalbų sluogsnams padovanojamas. Jo didelė kūryba, išblaškyta daugelyje jau išparduotų ir sunkiai randamų knygų, yra rūpestingai surinkta. Freiburgo universiteto leidyklos jau yra išleista keletas tomų jo raštų, kurių iš viso bus 10. Vienas iš jo artimųjų bičiulių, Armand Godoy, parašė pirmą platią knygą apie poetą, įvardintą „Milašius, meilės poetas“ (Jos recenzija buvo 7 „N. Gyv.“ numerįje). Tai yra knyga su visais gerais ir blogais ypatumais tų greitomis parašytų prancūziškų biografijų. Jos yra be sistemos, be reikalingos distancijos, be rimto moksliskumo, bet su daug intucijos, daug dvasinio gėminingumo ir pagarbos bei susižavėjusio supratimo. Jonas Grossrieder tuo pat laiku mus nustebino pirmaisiais bandymais išversti Milašiaus kūrybą į vokiečių kalbą, patiekdamas jo misteriją „Miguel Manara“ ir rinkinį iš jo poezijos. O abu ankščiau mažai kieno žinoti ir retai vaidinti draminiai poeto kūriniai dabar susilaukia gausių prancūziškų trupių pastatymų ir, po kiek šaltokai sutikto pastatymo Šveicarijos Freiburge, režisuojant Pauliui Pasquiers, šaunūs „compagnons de Romandie“ „Miguel Manara“ pastatė Ženevoje.

Ir taip nepriprastas poetiškas balsas veržiasi pas mus iš anapus; iš anapus mus įpareigojās, iš anapus mums skirtas. „Aš rašau ne savo bendralaikiams“ — sakė jis pats. Jis rašė mums. Ar mes esame pasirengę jo balsą išgirsti?

Katalikiškas poetas?

Pats Milašius nesigėdijęs savęs laikyti katalikišku mastytoju. Nėra jokios abejonės, kad jis, ypač savo gyvenimo pabaigoje, tikrai katalikiškai gyveno. Tačiau tuo pat laiku kai kurie jo bičiuliai akcentuodami pažymi jo katalikiškumą, kiti sako, kad jis toks nėra savo pagrindiniuose kūriniuose. Ne kas mažesnis, kaip popiežius Pijus XII su nuostaba gėrėjosi malonės misterija „Miguel Manara“. Jis ją pavadino „religiniu ir istoriniu iššaukimu, dvelkiančiu tikros poezijos ir tikro tikėjimo kvapu“. Milašius yra konvertitas tam tikra prasme toks kaip Claudelis, mokslininkas ir keleivis po pasaulį kaip ir Claudelis, diplomatas ir atstovas, kaip Claudelis, savamokslis filosofas ir pasaulietis teologas taip pat kaip Claudelis. Tačiau jei Claudelis savo filosofiniame ir teologiniame mąstyme išėjo greičiau iš tvirtų tomistinių pagrindų, Milašius drąsiai ir tvirtai metėsi į pilną pavojų ieškojimą naujų žemių. Pas jį teologinis mąstymas keistai susijungia su einšteiniška reliatyvybės teorija. Jo vizijos, jo mintys apie valios laisvę ir maldą, jo aiškinimas gimtosios nuodėmės negali būti įvertintos pasauliečio. Ypač trys jo knygos: „Ars magna“, „Arcanes“ su Hiramio ir Autoriaus malda ir ypač

jo „Išaiškintas šv. Jono Apreiškimas“, į kurį jį atvedė jo filologinės studijos, laukia dar plačiaširdžių ir gabių teologų studijų, kurių mes ačiū Dievui turime net literatūroje tarpe. Žinoma, reikėtų atsižvelgti ir į visus jo politinius, istorinius, filologinius, taufosakinius ir poetinius kūrinius. Universalus autorius laukia universalus ir kritiko bei aiškintojo. Kaip tik ta aplinkybė, kad mes šiandien nenorime atsakyti į klausimą: ar Milašius užsiėmė katalikiškojo poeto vardo (esame tapę atsargūs, pamokyti per greit padarytų klaidingų sprendimų kitais atvejais) — kaip tik ši aplinkybė turėtų įpareigoti atkreipti dėmesį į šią neabejotinai reikšmingą asmenybę, kuri yra iš mūsų tarpo. Ar mes ir vėl turėtume dar kartą leisti, kad mūsų nepažintą dvasią, kilusią mūsų tarpe, atidengtų kiti ir ją klaidingai išaiškintų?

Išaiškintas Don Juanas.

Vienintelis Milašiaus kūrinys, kuris dar jam gyvam beesant buvo sukėlęs susidomėjimą, yra dvasinis vaidinimas „Miguel Manara“. Tai yra nedidelis veikalas, pilnas nepaprastos tikėjimo jėgos, aukšto minčių polėkio ir didžios poezijos. Žinoma, negalima nepastebėti ir jo dramatiinių trūkumų; nes tiek krikščionys: Milašius su Claudeliu, tiek daugumas šiandieninių prancūzų didžiųjų pagonių dramaturgų: Gironoux, Cocteau ir Sartre yra savo dramaturgijoje suvaržyti perdidelio palinkimo į kalbas ir mąstymą.

Manara yra ne kas kita, kaip Don Juanas! Tikfasis Don Juanas! Vargiai ar kuri kita pasaulinės literatūros figūra yra taip nutolusi nuo savo istorinio modelio, kaip Don Juanas nuo Miguel Manaros. Milašiaus veikale yra grąžinama jai tikroji prasmė. „Miguel Manara“ yra tokio poeto veikalas, kurio pagrindinė idėja visur yra meilė; čia yra meilės ir malonės poezija.

Dvasinis vaidinimas! Kaip tikrai šis veikalas vertas yra šio garbingo pavadinimo. Miguel Manara, arba Don Juanas, malonės vedamas ir viliojamas ateina nuo pojūtinės meilės nešvarumų per visus meilės laipsnius iki skaisčiausios Dievo meilės. Didysis visų amžių moterų apgaudinėtojas visu pojučių šėlimu nestengia nutildyti savo sielos ilgesio. Ir kai jis įsitikino, kad jis iš tikrųjų dar nemoka mylėti ir kai jis pamatė, kad „mirusieji iš tikrųjų nėra tokie negyvi, kaip aš“, tada „gėrio ir blogio sankryžoje išėjo prieš jį moteris“. Girolama, — tai aiškesnė sesuo Donos Proezos iš Claudelio veikalo „Silkinis batelis“. Ji išmoko jį žmoniškosios meilės ir pradžią dieviškosios meilės. Kad išgelbėtų jį, jo sielą, ji padaro jam moteriško atsidavimo „priešai ką visiems amžiams“. Tačiau mirtis šią moterystę greit nutraukia. Neišpasakytos širdies tuštumos kamuojamas Manara puola prie kojų vienam abatui. Ši Manaros ir Abato scena atsveria daug asketikos knygų. „Meilė yra matuojama kantrybe“, — tai yra pagrindinis sakinyš viso Abato mokslo ir vadovaujanti žveigždė Don Juano pasikeitimo kelio, einančio palaipsniui vis gilyn ir gilyn į meilę. Nuostabu yra pasekti jo keliu: jis eina kaip elgetaujantis vienuolis, kaip pamokslininkas, ir net kaip šventasis: „Atgaila nėra skausmas, bet meilė“. Pagaliau mirties valandą jis gali išpildyti „savo troškimą Nepabaigiamybę pagauti“. Niekas negalėjo „gyvenimo bedugnės užpildyti“ kaip tik meilė, kuria jį malonė apdovanojo.

Levitanas ar krikščioniškoji valstybė?

Kaip istorikas ir kaip diplomatas, atstovaudamas Lietuvą Paryžiuje, jis turėjo aiškiaaregio žvilgsnį į dvasinę ir politinę laikų būklę. Jo noras rašyti ateities laikams liudija jo žinojimą, kad griuvėsiams praėjus reikės pa-

Andre Maurois

IŠ DIENORAŠČIO AMERIKOJE

Andre Maurois yra garsus prancūzų žurnalistas ir rašytojas. Pirmojo pasaulinio karo metu jis buvo prancūzų armijos antrojo skyriaus karininkas. Žvalgybinė veikla yra jam davusi daug medžiagos jo kriminaliniams ir nuotykių romanams. Antrojo pasaulinio karo pradžioje jis buvo prancūzų ryšio karininkas prie Anglijos štabo. Po nelaimingo Prancūzijos žlugimo jis, išleisdamas tragiškųjų Prancūzijos armijos dienų atsiminimus, išvyko Amerikon.

Cia dedama ištrauka yra paimta iš jo dienoraščio Amerikoje iš 1946 metų pirmosios pusės. Idomu yra pastebėti, kaip A. Maurois, būdamas daugiau liberalistinės pasaulėžiūros žmogus, rodo supratimo absoliutinių vertybių reikšmę politiniame gyvenime.

Red.

8 Sausio.

Praleidau vieną dieną Filadelfijoje, kur advokatų ir teisėjų tarpe turiu gražų būrelį draugų. Šis ryšys užsimezgėvienos konferencijos, į kurią mane pakvietė Brandeis Draugija, proga ir jis man yra brangus. Prieš daugiau kaip šimtą metų Tocqueville numatė, kokią svarią vietą vieną dieną užims Jungtinės Valstybės teisininkai. 1946 m. jie sudaro uždarą draugiją, galingą krašte, nes jų protų aiškumas, jų įstatymų žinojimas, jų iškalbingumo sugebėjimas juos darė nepamainomais. Politika, stambioji prekyba, kai kurie universitetai, daug darbininkų sindikatų čia yra valdomi įstatymų žmonių. Nėra jokios nepraleidžiamos užtvaros tarp advokato, teisėjo, prokuroro. Talentingas advokatas pasidaro teisėju, teisėjas sugrįžta prie savo privačios klijentūros.

laimingų balsų — o patį griuvimą jis laikė neišvengiamu dalyku. Kaip poetas ir kalbininkas jis savo sprendimą išreiškė „Pažinimo giesmėje“ šiais žodžiais: „Tikėjimo smukimas mokslo ir meno pasaulyje reiškiasi kalbos aptemimu“.

Nuliūdęs ir pažeistas nesekmės visų vien šia tikrove pagrįstų valstybių ir tautų pastangų suorganizuoti tautų sąrangą, jis buvo pakankamai mažai sentimentalus, kad 1927 m. galėjo sakyti „Aš žinau, nors jau per vėlai, kad nieko gero negali išeiti vien tik iš žmogaus proto. Atsisakyres nuo Dievo, neklusnus dangiškai valiai, protas tampa absurdiškiausia ir žiauriausia pabaisa — Leviantanas.“

Cia glūdi politikos vargingumo prisipažinimas, kai ji atsisako būti vadovaujama krikščioniškos sąžinės.

Milašius kalba paukščiams...

Kai bendralaikiai jo kalbos nenorėjo suprasti, Milašius, kad nekalbėtų vien ateičiai, kreipėsi į paukščius. Jis yra laikomas paukščių žavėtoju ir vaikai, kuriems jis ypač buvo atsidavęs, sveikindavo jį kaip „paukščių poną“. Fontainebleau, kur jis praleido paskutines savo amžiaus dienas, jis kasdien maitindavo šimtus paukščių, pasak jo paties „prie savo stalo“. Kai jis, ištūsus mėnesius nebuvo namie, įžengdavo į parką, visi paukščiai jį tuojau pažindavo ir šimtais suskride, čiulbėdami ir plasnodami, jį sveikindavo. Bedvasė kūrinija suprato jį greičiau, negu apakinta ir nereginti dvasingoji kūrinija. Paukščiai jam buvo klusnūs, kaip šv. Pranciškui.

Milašiaus meilė, šalia Dievo, buvo nukreipta į savo artimą, į brolių žmogų. Gyvas būdamas jis kalbėjo paukščiams. Ar ir mes žmonės nenorėtume dabar pagaliau šių pamokslų paklausyti? Milašius kalba žmonėms. Atidarykime ausis ir širdis.

Šioje bendruomenėje yra legalinio subtilumo koketerijos. Aukščiausiojo teismo sprendimai kartais yra stiliaus ir grynumo šedevrai. Iš jų būtų galima sudaryti antologiją. Didieji teisėjai, kaip Maishall, Holmes, Brandeis, Cardoso, yra tapę krašto istorijoje tokiomis pat žymiomis asmenybėmis, kaip prezidentai; net žymesnėmis, nes jie aiškinam: konstituciją prilygino Ameriką naujam pasauliui. Mano draugai Filadelfijoje yra apsišvietę žmonės; jie turi gražių klasinių anglišių ir prancūziškų knygų; jie jas myli ir skaito. Vakar jie kalbėjosi apie naujus ginklus (raketas, atomines bombas) ir klausė savęs, ar pasibaisėtinas moderniojo karo greitumas derinasi su atsargumo priemonėmis, numatytomis Amerikos konstitucijoje. Prezidentas gali paskelbti karą tik su kongreso pritarimu, bet jei pergalė yra tik minučių klausimas, kaip suderinti pareigą skaitytis su įstatymais su pareiga išgelbėti kraštą.

„Sąžinės reikalas!“ tarė vienas jų. „Ką turi daryti prezidentas, jei jis žino, kad vien tik jo nelegalus sprendimas gali užbėgti už akių mūsų visų didelių miestų sunaikinimui?“

„Nereikia pastatyti prezidentą prieš tokias dilemas“, atsakė kitas. Kongresas tuo laiku, kai jis neposėdžiauja, turėtų perleisti savo įgaliojimus komisijai ar net vienam kuriam žmogui, kuris būtų vyriausias sprendėjas, jis būtų žmogus, kuris paspaudžia mygtuką“.

„Jūsų vyriausias mygtuko spaudėjas būtų galingesnis už prezidentą“.

„Ne, kadangi jo funkcijos būtų apibrėžtos...“

„Kitas Marconi!“

10. Sausio.

Perskaičiau vieną Sorokino, sociologijos profesoriaus Havarde, knygą: Mūsų laikų krizė. Sorokino tėzė yra ta, kad mūsų civilizacija nėra mirštant, bet pasikeitimo kelyje, kad panašios krizės Kinijoje, Indijoje, Egipte, Judėjoje, Romoje kadaise yra išsivysčiusios, išsivysčiusios be nepataisomų katastrofų. Jos blogis yra žinomas, klasiškas simptomas perėjimo iš vienos civilizacijos į kitą.

Pagal Sorokiną žmonės istoriniais laikais yra pažinę tris svarbiausias civilizacijos formas. Pirmąją jis vadina sunkiai išverčiamu žodžiu: idėjinė forma. Tokia buvo, pvz. Vakarų Europos Vidurinių Amžių civilizacija. Joje vertybės buvo absoliutinės ir viršžmogiškos. Žmonės gyveno tam, kad pasirostų amžinam išganymui, ir Dievo Karalystę laikė tikriausia realybe. Filosofija ir mokslai apsiėmė būti teologijos tarnaitėmis. Menas aukštino Dievo garbę ir kulto paslaptis. Karalius valdė dieviška teise; šeima buvo neišskiriama; ekonomija — moralės padiktuota. Buvo laikomasi teisės, ir egoizmas nugalimas, nes žemiškasis gyvenimas išrodė kaip laikinoji kelionė. Tokios pat žymės randamos buitinėje Indijoje, taoistinėje Kinijoje. Visos šios kultūros buvo „idėjinės“, viršžemiškos ir absoliučios.

Kaip ir visos kitos žmonių civilizacijos formos, taip ir „idėjinės“ kultūros nebuvo amžinos. Visos žlugo po ilgesnio smukimo laikotarpio. Iš pradžių jos davė pradžią pasikeitimo laikotarpiui, kurį Sorokinas vadina „idealistinėmis“ civilizacijomis, kurios yra kompromisas tarp Dievo ir Mamonos. Paskui ateina jausminė civilizacija, arba juslinė, kaip visiškai pilna reakcija idėjinėi ir religinei civilizacijai; jos klasinis pavyzdys yra Renesansas. 16 šm—tyje, nors tikėjimas dar pasilieka, bet dauguma žmonių galvoja, kad jų karalystė yra šioje žemėje. Teoretškai karalius remiasi dieviškąja teise, praktiškai gi jis valdo jėga, nuolatine kariuomene, klasta. Pamažu politika tampa relatyvia. Kaip ir ekonomija, ji nepripažįsta absoliutinių moralinių vertybių, ji

Muodeme

Naktis sunki, sunki, kaip šimtas tonų,
Užgulsi tave siaubingoj vienuoj,
Ir žvaigždę norisi pakviest iš žvaigždžių milijono,
Kad ji pašviest šioj pekliškoj tamsoj.

Sunki, ir šaukti, ir verkti norisi — perplėsti tamsą,
Numesti našta nuo širdies ir nuo pečių.

Mes sunkų šį gyvenimą žaidimais, lyg degtukais, ramstėm,
Ir nebeišbrendam iš nesuprantamų kančių.

O nerimas krutinę degina ir sprogdos —

Ak, kaip numest našta ši ir tamsa,

Kad vėl žydėt, kaip kažkada, šilti vaikystės sodai,
Ir žiedas žiedą girdytų rasa?

siekia didžiausios žemiškos laimės, pirmiausia elito, paskui masių. Net tiesos idėja išnyksta. Niekas daugiau neriša žmonių. Divorsas sugriauja šeimą. Menas pasidaro realistinis, natūralistinis, satyrinis. Meninikas daugiau nebedirba didesnei Dievo garbai, bet kad pasireikštų, kad patiktų. Dvasios politikoje tuštumoje įsigali jėga.

Nelaimė čia yra ta, kad civilizacijos, pagrįstos jėga, neišvengiamai veda į kovą ir naikinimą. Po kelių šimtmečių, atėjus jos laikui, ir juslinė civilizacija pergyvena krizę. Mokslas, atskirtas nuo doros, sukuria naikinimo priemones, kurių jau žmogiškosios asmenybės gerbimas nesaisto; menas, vis labiau juslinis, tiki tiesą randąs fiziniame ir moraliniame šlykštume. Pakištama propaganda vietoj ieškojimo tiesos; kyla nepakenčiamas smukimo ir anarchijos kvapas, išnyksta bet kokios absoliutinės vertybės.

Kas įvyks? Pasaulio galas ar mažų mažiausia mūsų pasaulio galas? Ar Wells'o pranašautas žmonijos sunaikinimas? Dieš irae, dies illa! Tatai galimas dalykas, jei niekas neateitų atstatyti pusiausvyros. Sorokinas galvoja, kad atstatymo vyksmas, taip dažnai pastebėtas žmonijos istorijoje, gali vėl iš naujo prasidėti. Kitais žodžiais tariant, žmonija sugrįžianti į „idėjinę“ kultūrą. Iš pradžių ji pergyvensianti pereinamąjį laikotarpį (jis greičiausia tas pat, kurį mes gyvename), kurio metu pasidarysianti praraja tarp visiško cinikų (Hemingway asmenybės, arba Erskine Caldwell'o) ir neomistikų, kaip Huxley, Koestler. Taip Boccacijo Dekameronas kadaise kartu gyveno su paskutiniais viduramžių asketais, taip pat ir Petronijus buvo vienalaikis su pirmaisiais krikščionimis ir stoikais. Sorokinas sako, kad mes matysime paskutinį laipsnišką juslinės kultūros smukimą, kurį sukels vis menkesni ir menkesni politikai ir mokslininkai iki tokio laipsnio, kai šis pasibaisėtinas vertingų žmonių trūkumas privers bendruomenę ieškoti kitokio tipo vadovautojų.

Tuomet iš naujo žmonės supras, kad machiavelizmas yra tik paaikškinimo priemonė, jog bendruomenės, virsdamos „pakrovimo turgais“, save pasmerkia žlugimui ir kad egoistinis laimės ieškojimas veda į pasaulinę nelaimę. Tačiau iš pradžių pavieniai individai, paskui grupės priims iš naujo absoliučių vertybių sistemas. Sorokinas netiki daugiau Cassandrai, kuris skelbia civilizacijos žlugimą, nei mokslinio progreso pirkliams. Soro-

kinas galvoja, kad mes sergame žinoma socialine liga, kad diagnozė yra lengva ir pagijimas galimas.

Išsigelbėti negalima vaistais, ateinančiais iš netikrų vertybių, kurios buvo pirmomis krizės priežastimis. Nėra abejonės, sako jis, kad nacionalizmas ir asmeninis turas nustojo būti naudingi ir šiandien jie, gal būt, daro daugiau blogo negu gero. Be abejonės, tarptautinė organizacija ir teisingesnis gerybių padalinimas pagelbės klausimo išsprendimui. Tačiau šios priemonės pačios negali sustabdyti mūsų laikų krizės, nes jos nesiekia blogio šaknų. Kai kuriuose kraštuose šios švelnios priemonės buvo pritaikintos, bet jos neišsprendė pagrindinių problemų. Baimė lieka, nes nuodai tebėra. Ir kokie tie nuodai? Tai tikėjimas juslinio pasaulio pirmavimu; tai Dievo karalystės neapykanta.

Nuo Renesanso laikų mūsų netobuli jusliniai organai buvo laikomi auščiausiais sprendėjais to, kas yra tikra ir netikra, to, kas turi vertybę ir kas jos neturi. Išdava yra ta, kad neišmatuojama tikrovė buvo sumažinta iki

vieno jos reginio (vaizdo) ir nuskurdinta. Žmonės savanoriškai atsisakė nuo dieviškos malonės ir nustojo gerbti žmogiškąją asmenybę, praradusią savo dieviškąją turinį. Ką tad reikia daryti? Pirmiausia pripažinti, kad šios krizės tikroji prigimtis yra kultūrinė. Paskui pripažinti, kad juslinė ir mokslinė kultūra nėra vienintelės ir kad mums yra atėjęs laikas užleisti jų vietą kitam žmogiškosios prigimties reiškiniui. Žmogus nėra tiksliai organizmas, bet nešiojotas absoliutinių vertybių. Jis yra šventas, nežiūrint koks būtų jo amžius, lytis, rasė, spalva, tautybė. Pasak Kanto, žmogiškoji asmenybė turi būti imama kaip tikslas, bet ne kaip priemonė. Kad mūsų bendruomenės gyventų, didieji pasikeitimai yra būtini ir jie turi įvykti Pamokslo nuo Kalno prasme.

Pagal Sorokiną krizė, bandymas, atgaila (atsinaujinimas) malonė, prisikėlimas yra normalūs didelių istorinių pasikeitimų kelias. Mes šiandien jau pažįstame bandymą; pabandykime pelnyti malonę.

F. B-us

SAUKIANČIO BALSAS

(Paminėti gerb. tėvo J. Bružiko S. J. trigubam jubiliejui: 50 m. amžiaus, 25 m. kunigystės ir 25 m. vie-nuoliško pašaukimo).

1910 m. pirmoji gavėnios savaitė. Vos beprasidėjusio pavasario oras drėgnas ir šaltas. Nors kartais šyptelėja linksmas saulutės veidas, bet neilgam. Žvarbus vėjas tuojau užmeta ant jo melsvai juodą skraistę, iš kurios krinta, vikrų suktinį šokdamos, sidabrinės žvaigždutės, ar byra balti karoliai. Keliai ir takai primirę, pažliugę. Nepaisant to, erdvi Marijampolės bažnyčia grūstę prisigrūdusi žmonių. Net šventoriuje pas atdaras didžiūsi-as duris stūkso kelių šimtų minia. Visų kaklai patysę pirmyn, ausys išplėtos, žvilgsnis išmigęs į vieną tašką, — į sakyklą. Sakykloje kunigas. Tačiau ne tokis, kaip kiti. Jo galva nuskusta, tik siauras plaukų vainikas juo-sia ją nuo kaktos, kiek viršų ausų, ligi pakaušiu. Jo veidai ir smakras apžėlę juosgana ligi pusiau krūtinės nutysusia barza. Vilki jis tamsia rudine su ant pečių nusvirusiu galvai dangčiu; strėnas persijuosęs balta vir-ve, už kurios užkištas didokas kryžius. Jo kojos basos, tik šikšniniais dirželiais pritvirtinti prie jų odiniai pa-dai. Tai tėvas Kazimieras, kapucinas.* Veda jis misijas. Kalba iš lėto, bet taip aiškiai, suprantamai ir vaizdžiai, jog giliausias tiesas lyg dėte deda į kiekvieno protą ir širdį. Jo klausantieji nejučiomis pakyla į kažkokią aukštesnę, dvasinę sritį ir užmiršta viską, kas žemėje: šurpų vėją, biauriai darganą, šlykštų purvyną, kasdien-nius savo darbus ir rūpesčius su vargais. Ir taip ma-lonu, miela klausyti, jog, nors pamokslai tęsiasi ilgiau nei valanda, niekam nepailgsta, neįkyri. Tik pasakius — Amen —, savaime nuaidi gailus, prislėgtas atsidūsimas, kad, deja, jau pasibaigė ir noroms nenoroms reikia grįžti į niurliąją tikrovę.

Tokiam dvasios pakilime, kaip paukštis, pralėkė ke-lios misijų dienos, tėvas Kazimieras išvyko kitur, ir likosi žmonių širdyse tik šventi pasiryžimai bei jų sau-gotojas šventoriuje pastatytas didelis medinis kryžius.

*) Siemet sueina 75 metai nuo jo gimimo. Gimė jis Lipu-tiškes kaime, Griškabūdžio, (dabar Barzdų), parap. Semi-narijoje mokėsi kartu su vysk. P. Būčiu, prel. J. Naujoku ir a. a. tėvu J. Totoraičiu. Numirė bene 1940 m. Kaune.

Ir saugojo jis juos uoliai: kelioliką mėnesių buvo tuš-čios visos Marijampolės smūklės, ir jų savininkai, barz-dotieji kumpanosiai, veltui meiliausiais žodžiais viliojo buvusius lankytojus. Tai buvo pirmutinės pirmutinio mi-sijonieriaus misijos Lietuvoje.

Joms tebevykstant, mes keli gimnazijos mokiniai, ku-rie buvome tarp savęs itin susidraugavę, gal būt, dėl to, kad visi turėjome tą patį norą, — tapti Viešpaties dirvoje darbininkais, laisvu nuo pamokų laiku šiaip taip įsispraudėme į bažnyčią paklausti pamokslų. Jais taip susižavėjome, jog nusitarėme kad, jei būsime ku-nigai, tai tik toki, kaip misijonierius. Nežinau, ar tėvas Kazimieras, matydamas mus godžiai beklausančius jo žodžių bent kiek atsiduso už mus į V. Dievą, ar ne, kad nors vienas taptume jo įpėdiniu, bet žinau, jog vė-liau ne kartą jis pasakojo dažnai meldžiasis, kad būtų kam po jo galvos vesti misijas. Greičiausia tad ir tu-met jis pasiuntė Aukščiausiam kokią maldele už mus. Tačiau, nors kunigais tapome mes visi, bet, deja, nė vienas ne tokiu, kaip tėvas Kazimieras. Mat, Dievas ne visiems lygias duoda dovanas.

Bet tėvo Kazimiero maldos neliko neišklaustos. Jo prašomoji Dievo malonė pateko į kelias dešimtis kilo-metrų atstu nuo Marijampolės augusio berniuko sielą. Ar trigubasis šiųjų metų jubiliasas prieš aną karą tu-rėjo laimės girdėti tėvo Kazimiero pamokslų, nežinau. Atrodo, kad taip, nors garsusis misijonierius gana grei-tai buvo nutildytas tųjų jėgų, kurios žmonių svaiginimu grindo valstybės gerovę. Tai spėju iš to, kad tėvas J. Bružikas, dar klieriku bebūdamas, svajojo tapti kapu-cinu ir misijonierium. Jeigu jis ne kapucinas, tai, ma-nau, nuo to jį sulaukė tosios pat priežastys dėl kurių ir tėvas Kazimieras po kiek laiko rudinę padėjo į šalį ir grįžo prie sutanos, pasidarydamas vėl kun. Jonu Kudir-ka. Bet misijonierius jis šiandien yra, ir, Dievas duos, po metų — kitų švęsime jo šioje srityje palaimingos darbuotės 25 metų sukaktuves.

Tėvas J. Bružikas gimė 1897 m. 20 gegužės d. Tvar-kiškių kaime, Pažerų parap., Seinų, (dabar Vilkaviškio) vyskupijoje, nedidelio ūkininko šeimoje. Kūdikiu bebū-damas, neteko motinos. Jį atsidėję auginio ir auklėjo

mylįmoji senelė ir gerasis tėvas. Kadangi pradžios mokykloje buvo jis vienas iš pirmųjų, sumanyta jį leisti mokyti toliau. Bet kur? — Į gimnaziją neįmanoma, — neišneša lėšos. Belieka tik Mokytojų Seminarija Veiveriuose. Ji čia pat pašonėje, tad ir maistas pristatyti nesunku ir, be to, mokslas joje neilgai tesitėsia, o baigus ją, duonos kėsnis vis tiek baltesnis negu paprasto žemgraudės. Nespėjo Jonukas dar nė Jonu tapti, kaip pasijuto beturįs mokytojo diplomą. Tačiau siaurutis mokytojo darbo režis jo per daug neviliojo. Jis jautė panūdimą į platesnę dirvą. Gal būt, stovėjo jam prieš akis žavus tėvo Kazimiero paveikslas. Pasibeldė tad į Kunigų Seminarijos duris Žitomieriuje. Ne savo vyskupijoje, nes karas jį buvo atplėšęs nuo jos. Čia besimokant, pasibaigė karas, bet prasidėjo revoliucijos gilinimas bei kairinimas, ir Seminarija nebegalėjo veikti. Tačiau, laimei, atsiradė kelias į beprisikeliančią seniai jau iš gyvųjų tarpo išbrauktąją tėvynę, ir Jonukas nedelsdamas pasiskubino grįžti į ją. Čia tuojau įteikė savo popierus beatkuriamos Seinuose Kunigų Seminarijos rektoriui ir keletui metų surišo savo gyvenimą su jos gana skaudžiu ir nuotykingu likimu.*) Baigė ją 1922 m. ir 17 rugsėjo d. buvo įšventintas kunigu.

Žinoma, būtų galėjęs dabar nueiti dirbti į parapiją, ir jo gyvenimas būtų pakrypęs kitu keliu. Bet jam ramybės nedavė misijos. Svajono net vykti į Afriką nešti juodukams evangelijos šviesą. Bet tam ir apskritai misijoms reikėjo dar daugiau pasiruošimo. Tad taisiais pat metais stojo į vos besusikūrusį universitetą Kaune ir neužilgo į tėvų jėzuitų Draugiją.

Be abejo, ką Dievas į kur šaukia, tam duoda ir reikalingų tajam pašaukimui privalumų. O misijonieriui itin reikalingi stipri sveikata, (nes ne be pagrindo sakoma, jog, valandą kalbant prieš didelę minią, nemažiau išeikvojama jėgų, kaip dieną rūgius kertant), geras balsas ir lengva iškalba. Kunigas Jonas iš prigimties buvo stiprios sudėties, balsą turėjo pajėgų ir gražų ir kalbėti jam tikrai lengvai sekėsi. Kaip š. andien atsimenu 1922 metų užgavėnų Kunigų Seminarijoje Gižuose. Klierikai suruošė tam tikrą pramogėlę: choras padainavo keletą dainų, buvo trumputis vaidinimas, keletas deklamacijų ir pabaigoje monologas. Prieš žiūrovus išėjo ilgaūsis lietuviškas ūkininkas. Jis ėmė pasakoti savo išgyvenimus ir vargus vokiečių okupacijos ir Lietuvos atsikūrimo metu. Kalbėjo gerą valandą, bet taip gyvai, vaizdžiai ir žaviai, jog nė nepajutome, kaip jį prabėgo. — Kas čia tokis? — smalsiai teiravosi vienas kunigas svečias. Paaškinome, jog klierikas Bružikas. — Nuostabiai puikus kalbėtojas —, tarė jis ir pridūrė: — Pasakykite jam, kad neužkastų talento. Iš jo galime daug tikėtis. — Sakyti jam tuo tarpu to nesakėme, o paskui ne nerekėjo: kunigas Jonas pats pasuko į ten, į kur jį traukė Apveizda.

Pabaigusį tris semetrus Kauno universitete pasiuntė tėvai jėzuitai kunigą Joną į noviciatą Olandijoje. Atliko jį Heerensberge. Čia pat reikiama pagilinė filosofiją, 1925 m. grįžo į Lietuvą. Neužilgo buvo paskirtas neseniai įkurtosios tėvų jėzuitų gimnazijos direktorium. Tąsias pareigas ėjo penkerius metus. Jam teko taip pat redaguoti dvasios reikalams skirtą mėnesinį „Žvaigždės“ žurnalas ir, žinoma, nemaža jo dalis pačiam prirašyti. Bet to viso jam buvo dar maža. Jį viliojo sakykla. Tad laisvu nuo gimnazijoje darbo metu, vadinasį, per Kalėdų ir Velykų šventes bei atostogas, kuomet kiti pa-

našių pareigų asmens paprastai ilsisi ir lopo sveikatą, jis ėmė vykti į parapijas. Pradžioje vedė tik trijų dienų rekolekcijas, bet ilgainiui perėjo į penkių dienų misijas. Kaip jos jam vyko, nėra ką apie tai kalbėti, nes visi gerai žinome. Pasakysiu tik tiek, jog tėvas Kazimieras, jausdamas, kad dėl šlyjančios sveikatos teks neužilgo apleisti sakyklą, kartą pareiškė: — Dabar galėsiu ramiai ilsėtis, — Dievas parūpino puikų misijonierių —.

1931 m. tėvas Jonas išvyko į Ameriką. Čia per šešerius metus aplankė su misijomis visas mūsų tautiečių kolonijas, Bet neužmiršo ir „Žvaigždės“, kurios redagavimą buvo perleides kitam. Kiekviename jos Nr. būdavo bent vienas jo straipsnis. 1937 m. grįžo jis į Europą ir buvo pasiūstas į Innsbrucką, žinoma, kiek pasilsėti po sakyklos ir klausyklos darbų, bet anaipol ne atostaugauti, o tęsti toliau teologijos studijų. Čia neilgai teteko darbuotis, nes neužilgo įvyko Austrijos prijungimas prie Vokietijos, Innsbrucko universitetas buvo uždarytas, ir tėvas Jonas turėjo išvykti į Lietuvą. O jo čia jau seniai buvo pasigendama ir laukiama. Tad vos spėjus peržengti sieną, pasipylė iš visų pusių kvietimai į misijas. Prasidėjo tėvui Jonui tikra rugiapūtė, kuri tęsėsi ne savaite, ne mėnesį bet kiaurus metus, o po jų kitus ir t. t. ... Kiek atsikvėpti tegalėdavo, kol nuvykdavo iš vienos vietos į kitą. Bet ir tai, jei naujoji vieta būdavo netoliese, dažniausiai sustodavo kur pakeliui panaujinti misijų.

Po 5–6 ilgiau nei po valandą trunkančių pamokslų, be abejo, ir didžiausiam užsidegėliui gali praeiti noras sėsti į tvankią klausyklą. Bet anaipol ne taip būdavo su tėvu Jonu. Jis, žinodamas, kaip itin mieliai atveria žmonės sąžinės gelmes rekolekcijų ar misijų vedėjui, kiekvieną dieną eidavo į klausyklą ir išbūdavo joje ne kartą ligi po vidurnakčio, vos valandą — kitą tepavesdamas miegui. Stebėdavomės tiesiog, iš kur jam užtekėdavo ir jėgų visam tam. Tiesa, jo balsas jau buvo netekęs metalinio skambumo, pasidaręs duslus, bet buvo dar pakaktinai aiškus ir stiprus. Ne kartą tėvas Jonas pradėdavo misijas visiškai užkimes, bet, nuostabu, per pirmutinį pamokslą balsas apsitvarkydavo ir toliau be priekaišto tarnaudavo visas penkias dienas.

Skaudieji mūsų tautai ir tėvynei 1940 m. įvykiai tėvą Joną rado ir gi sakykloje. Sąmoningas apmokamųjų agentų džiūgavimas ir žioplas ne vieno naujenybių troškusio jiems pritarimas itin skatino jo užsidegimą ir kėlė dvasią. Jos pakilime, ne kartą jis, tarsi, pranašas matė ir skelbė belaukiančią rūšį ateitį. Asimenu, kaip liepos pradžioje, jam bevedant vienoje vietoje misijas, paraudonėjęs apylinkės jaunimas suruošė prie pat šventoriaus gegužinę. Orkestrui plėšiant, šokantiesiems rėkaujant, neįmanoma buvo kalbėti. Sykį ir kitą siuntė tėvas Jonas žmogų, kad paprašytų nutilti, bet, žinoma, tas susilaukė tik juoko ir pašaipų žodžių: — Dabar laisvė! Ką kas nori, tai daro! — Nebeiškentęs pagaliau nuėjo pas triukšmadarius pats tėvas Jonas ir galingu balsu sušuko: — Taip! Laisvė! Laisvė dabar, bet daug kam iš besidžiaugiančiųjų jaja teks ji gaudžiai apraudoti. Paminėsite mano žodį: nepraeiš nė savaitė laiko, o šitoje apylinkėje pasipils upeliai ašarų! — Ir iš tikro. Atėjo 14 liepos ir bemaž visi gegužinės rengėjai atsidūrė kalėjime, nes, nors jie ir sirgo „raudonlige“, bet ne pakaktinai stipriai, o kadangi jie buvo gana jūdrūs, tad naujieji viešpačiai nusprendė juos izoliuoti, kad susipratusių liaudis kartais neįmestų kokio balso už savo priešus.

Bet neilgai teko tėvui Jonui likti savo srityje. „Tolerantingiausias“ pasaulyje konstitucijos kūrėjai ir vykdytojai žinojo laisvę tik antireliginei propagandai, o religijai — vien sunaikinimą, pražūtį. Tad tėvas Jonas

*) Ją 1919 m. rudenį lenkai žiauriai pašalino iš Seinų. naktį išveždami ir išmesdami už demarkacijos linijos klierikus ir profesorius. Po to ji įsikūrė Zpyliuose, Sakų apskr. ... Pabuvus čia porą metų persikėlė į Gižus, Vilkaviškio apskr. ... Iš čion, jau kaippo Vilkaviškio Kunigų Seminarija, perėjo 1930 m. į Vilkaviškį.

buvo jiems lyg spalvis akyje. Jeigu jie kentė, tai tik ligi ir del rinkimų. Praėjus jiems, ir naujam „seimui“ „laisvai“ prijungus mūsų tėvynę prie „motinos“, aiškus buvo jojo likimas. Ir iš tikro rugsėjui baigiantis, nuo sakyklos naujojoje Sasnavos bažnyčioje nugabenta ji į Marijampolės kalėjimą, žinoma, kaip žmonių mulkin-toją, piktą liaudies priešą. Graudus atodūsis nuaidėjo plačioje apylinkėje, sužinojus tai, Bet, deja, daryti ne-buvo kas, nes ir burna visiems buvo užčiaupta ir rankos surištos.

Patekęs į belangę, tėvas Jonas nemažai džiaugėsi šir-dyje, nes buvo tikras, jog turės laimės ligi galui pa-sekti savo globėjo šv. Jono Krikštytojo pėdomis. Juk kaip ligi tol buvo jis, panašiai kaip šv. jojo globėjas, „šaukiančio balsas“, taip dabar tikėjosi galėsianį jo pa-vyždziu savo galvą pakloti už skelbtąsias tiesas. Be abejo, būtų tai ir įvykę, jei Apveizda nebūtų kitaip pakreipusi dalykų eigos. Kalėjime tėvas Jonas, aišku, turėjo atostogas nuo sakyklos, tačiau anaipol ne nuo misijų. Jis vedė čia jas pakukždomis bendrakaliniams mūsų inteligentams pasivaikščiojimų po kiemą metu ir tuo tikriausiai ne vieną išgelbėjo nuo desperacijos ar gal ir nuo ko dar nlekesnio.

1941 m. vos atgavęs laisvę, nusiskubino į Sasnavą, kad nuo ten vėl pradėtų pamokslus, kur prieš devynis mėnesius priverstas buvo nutraukti. Naujieji okupantai

Kiekvienas kūdikis, kuris dabar gema, atneša nuo Dievo žinią, kad jis žmonija dar nėra nusivylęs.

nekludė jam darbuotis. Na, ir darbavosi jis, nė kiek nepaisydamas kalėjime pusėtinai nusilpnintos savo svei-katos. Siaubingieji 1944 metų vasara ir ruduo vėl davė jam vilties, jog galės su juo įvykti tai, kas prieš tre-jus metus buvo sukludytą. Bet Apveizda ir vėl kitaip nulėmė. Labai nenoromis, tik griežto vienuoliško klus-numo vertiamas, atsidūrė jis čia, kur mes dabar esame. Bet mūsų laimei. Jis ir čia atsidėjęs veda misijas ir jau spėjo su jomis aplankyti kone visas stovyklas. Kas besuskaitys, kiek jis per šiuos trejus skaudaus mūsų likimo metus ir per visą šavo kunigiškąją darbuotę (apie 650 misijų!) suramino, paguodė širdžių, kiek ašarų nušluostė, kiek sūnų palaidūnų grąžino į tikrojo Tėvo namus, kiek šeimų sutalkė!? Iš tikro retai tegalima rasti asmenį su tokiu nuostabiai aktyviu gyvenimo balansu, kaip jo.

Siemet, tarsi, trigubam savo jubiliejui paminėti su-manė ir įvykdė jis trejopą didelės reikšmės dalyką: 1) ėmė rašinėti ir kas mėnesį siunčinėti į stovyklas ver-tingus religinius laiškus, 2) suorganizavo maldininkiską mūsų tautos kelionę į Bavarijos šventovę, Altöttingą, 3) įgyvendino nenutrūkstamą kasdien už tėvynę ir tau-tą laikomųjų šv. Mišių grandinę. Bet ir Aukščiausiasis neužmiršo šių jo sukatuvių: atsiuntė jam dovanėlę — kryželį. Būtent, šią vasarą padaryta tėvui Jonui skaudi ir labai pavojinga, bet, aciū Dievui, laimingai pasiba-i gusi balso stygų operacija.

Mes minėdami gerb. tėvo Jono trigubą jubiliejų, ga-lime tik džiaugtis, turėdami jį savo tarpe, ir maldauti Viešpatį, kad dar ilgai ilgai laikytų jį gyvą ir sveiką, nes jis reikalingas ne tik dabar mums, bet ir mūsų už geležinės sienos troškinamiesiems bei Sibiro pusnyuose šaldomiesiems broliams bei seserims.

„TĖVYNĖS SARGAS“ Nr. 1, 1947 m. rugpjūčio mėn.

Lyg tas mitologinis Phenix iš pelenų, atgijo vėl se-nasis „Tėvynės Sargas“. Ir tai — jau trečią kartą! Jam būtų galima taikyti Mažosios Lietuvos himno žodžius: „Kaip ažuols drūts ties Nemunėlių...“ Jis gali lūžti, bet jis negali lankstyti. „Tėvynės Sargas“ yra pasto-vus. Jis atstovauja vis tą pačią pasaulėžiūrą. Turi vis tą patį veidą. Vistiek, kur jis eina ir koku oru alsu-oja. Ar Tilžės ar Vilniaus, ar, pagaliau — Reutlingeno. Jo parolė pasilieka ta pati: Krikščionybė, Lietuviybė, Demokratybė!

„Tėvynės Sargas“ ne tik atgijo, bet ir užaugo. Tik-riau — pastorėjo. Toks didelis jis dar niekad nėra bu-vęs. 96 puslapiai in 4! Kažkas juokais pasakė: „Jei „T. S.“ rodysis dažnai tokiais gabalais, tai bus vargo su skaitymu. Teks nebent asmenk sekretorę samdytis, kad darytų santraukas“.

Mes to savo skaitytojams nenorėtumėm patarti. Bū-tų, iš ties, gaila, jei kas skaitytų tiktai santraukas. Pir-masis numeris patiekia tiek daug įdomių straipsnių, kad jie visi prašyte prašosi skaitomi. Rašo visiems lie-tuviams žinomi asmens: M. Krupavičius, J. E. Vysk. P. Būčys, J. E. Vysk. V. Brizgys, A. Stulginskis, Prel. K. Šaulys, O. Labanaukaitė, Prof. Dr. J. Meškauskas, Dr. D. Jasaitis ir kiti. Tai vis žinomi ir reikšmingi vardai.

Norėtumėm ypatingą skaitytojų dėmesį atkreipti į labai įdomų Vysk. P. Būčio straipsnį „Prieš senajam „Tėvynės Sargui“ užgeman““. Tai yra puiki XIX šimt. pabaigos Lietuvos raštijos ir jos kultūrinių bei politinių kovų istorijos santrauka, parašyta ramiu, aiškiu bei vaizdingu „būčišku“ stiliumi. Straipsnis iškelia ir pri-mena daug vardų, kurių jaunoji karta visiškai nepa-žįsta, o senoji pradeda arba, gal net baigia užmirsti... O tai, juk buvo vyrai, kurie galėjo su Maironiu kal-bėti: „Mūsų kančios ir kovos dėl ryto aušros ar jiems (suprask — būsimoms kartoms) besuprantamos bus?...“

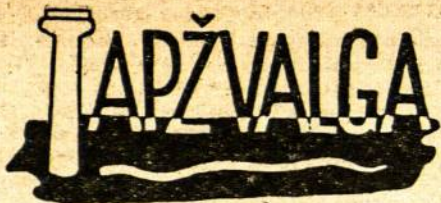
Yra vertas taip pat didesnio susidomėjimo ir a. a. A. Stulginskio straipsnis „Vasario šešioliktoji“. Tai yra lyg ir savo rūšies „opus postumum“ — pomirtinis kūriny to didžiojo patrioto ir nusipelnusio tautos bei valstybės vyro. Velionis skaitė, tiesa, šią paskaitą dar pats Siauliuose 1940 m. vasario 16 d. Bet platesnei Lie-tuvos visuomenei tos jojo mintys taip ir liko nežino-mos, negirdėtos.

Pagirtinas naujasis „Tėvynės Sargas“ už skyrėias „Ryškiesiems veidai“ įvedimą. Mes turime pakankamai ryškių ir gražių, labai gražių lietuviškų veidų, kurių daug kas deja nepažįsta. Net nepastebi. Netgi — savie-ji! O tai nepadaroma mums garbės. Gi šitų „ryškiųjų vei-dų“ savininkų atžvilgiu nėra net ir teisinga.

Gaila, kad šio pirmo numerio popieris neatlaiko tu-šo. Įpatingai įdomus „Ivairenybių“ skyrius yra dėlto gerokai nukentėjęs. O gal tai to smulkaus šrifto kaltė? Tikėkimės, kad tasai techninis trūkumas sėkančiuose „Tėvynės Sargo“ numeriuose bus pašalintas.

Beja, o kame gi reikia teirautis dėl redakcijos bei administracijos adreso?

Kun. L. Gižinskas

TARPTAUTINIS ROŽINIS

Tarptautinis užsieniečių studentų sambūris „Unitas“ skalių 29 d. Munchen'o užsieniečių kolonijai suruošė malonią staigmeną, suorganizuodamas tarptautines rožinio pamaldas erdvoje Munchen'o universiteto Sv. Liudviko bažnyčioje. Penkių tautų studentai: lietuviai, latviai, vengrai, ukrainiečiai ir lenkai, priklausančią „Unitas“ sambūriui, kalbėjo penkias garbingosios rožinio dalies paslaptis. Pirmąją kalbėjo lietuviai. Po kiekvienos paslapties dalies kiekviena tautinė grupė sugiedojo savitą Marijos giesmę. Giesmė visus nustebino ukrainiečiai, kurie su jiems įprastu šioje srityje įgudimu išpildė savo giesmę. Celebravo Munchen'o vyskupas pagelbininkas Neuhausler, kuris, pavaduodamas neatvykusį pamokslininką amerikiečių karo kapelioną, pasakė pamalų dalyviams trumpą nuosirdžią kalbą.

VATIKANAS IR LENKIJA

Apie dabartinius Vatikano ir Lenkijos santykius „Times“ šitaip rašo: Šventasis Sostas naujos Lenkijos atžvilgiu laikosi nuošaliai. Jis vis dar tebepripažįsta exilinę vyriausybę Londone ir jos atstovą prie Popiežiaus. Jis atsako betarpiškai derėtis su Lenkijos vyriausybe dėl konkordato kol ji dėl jo nesutaria su Lenkijos vyskupais. Derybos su vyskupais iki šiol nėra davusios patenkinamo rezultato. Dabartinė būklė tarp Lenkijos ir Vatikano apibūdinama yra kaip „nekariaujančiųjų“ kraštų būklė. Kardinolas Hlondas laikydamasis šios Vatikano linijos, taip pat nepripažįsta Lenkijos valdžios ir nepageidauja oficialių santykių su prezidentu Bieruta. Bažnyčia kaltina vyriausybę, kad ji religijai mokyklų ir auklėjimo klausimais paneigia tas teises, kurias ji šiame krašte yra turėjusi per tūkstančius metų. Vyriausybė iš savo pusės kaltina Bažnyčią, kad ji yra kovingai nusiteikusi komunizmo atžvilgiu tačiau į tiesioginę kovą su dvasiškija neišėina. Tačiau galimas dalykas, kad kieta ranka ir šioje srityje bus pajusta. Manoma, kad žemės reformos įstatymas bus pritaikytas ir Bažnyčiai ir iš jos bus nusavinti visi turtai. Vyriausybė tap-

dama ūkišku dvasiškijos šelmininku netiesioginiu būdu galės kenkti religiniam gyvenimui.

NAUJA GIOVANNI PAPINI KNYGA

Didysis Florencijos laisvamanis Giovanni Papini savo laisvę radęs katalikų Bažnyčioje ir pagarsėjęs pasaulyje su savo knyga „Kristaus gyvenimas“ išleido naują knygą „Popiežiaus Celestino VI laišakai“. Prisdengdamas popiežiaus Celestino VI vardą, kuris Bažnyčią valdė didelių kovų ir kraujo praliejimo laikais, autorius rašo laiškus įvairiems luomams ir įvairioms žmonių profesijoms. Čia yra laišku vienuoliams, kunigams, vienuolynų broliams, klerikams, turtuoliams ir vargšams, valdovams ir pavaldiniams, poetams ir romanų rašytojams bei mokslininkams. Yra laišku ir ne katalikui, žydai, deistui ir net ateistui. Kunigams jis rašo: „Aš viską suprantu, bet ne viską galiu pateisinti. Jūsų atsakomybė, mano broliai, yra per didelė, o aš prieš Dievo veidą esu už jus atsakingas. Jūs turite man atleisti jei aš kartais pasirodau žiaurus. Kristus jus pavadino žemės druska — bet kas yra jei druska sugedusi. Mane liūdina ne tai, kad jūs nusikalstate, bet tai, kad jūs esate nei šalti nei šilti. Krikščionybė kaip ir poezija negali pakeisti jokio vidutiniškumo“. Jis dvasininkus pagiria už jų rūpestingą atlikimą „taikos me, tu pareigų“, už jų garbingumą, už jų mokytumą, bet jis jiems primena, kad šventieji yra reikalingesni negu mokytieji. Pasaulis iš jūsų reikalauja šventumo, blogiausias šio laiko trūkumas yra šventumo trūkumas. Celestino VI vardu, kuris skatino steigimą vienuolynų, Papini griežtų žodžių pasako vienuoliams: „Jūs nebedalyvaujate daugiau gyvenimo kovoje, jūs nesirūpinate sielomis, kurios yra patekusios į pavojų, jūs nebekankina daugiau jūsų bendralaikį žmonių kančios“. Kiekvienas žmogus šiuose Papinio laiškuose ras sau ką nors tinkamo. Kritikai sako, kad šioje knygoje Papinis pasirodo visiškai nepasėjęs, pilnas savo jaunystės ugnies.

TARPKONFESINĖ TAIKA ŠVEICARIJOJE

Šveicarų Sąjungos prezidentas Petipierre protestantų suvažiavime Ženevoje pasakė kalbą, kuri sukėlė didelio susidomėjimo. Jis kalbėjo apie tarp-

konfesinę taiką ir jos naudą sprendžiant didelius pokarinius uždavinius. Katalikų ir protestantų darnus bendradarbiavimas visuomeniniame gyvenime valstybei yra neįkainuojamos reikšmės dalykas. Šveicarų katalikų laikraštis „Vaterland“ išsispausdino pagrindines Petipierre kalbos mintis, pareiškdamas, kad ir katalikai po jomis gali pilnai pasirašyti. Laikraštis pabrėžia, kad toks bendradarbiavimas faktiškai yra galimas, ką liudija popiežiaus ir ökumeninio sąjūdžio susitarimas. Jie yra susitarę ne tik principuose klausimuose, bet ir konkrečiuose bendradarbiavimo reikaluose. (Okumeninis sąjudis yra visų protestantų bažnyčių organizacija, turinti tikslu visas krikščioniškas bažnyčias suvienyti). Toliau tas pats laikraštis rašo „yra būtina reikalinga suprasti konfesinės taikos esmę ir tiksliai teologines bažnyčios problemas nuo pilietiška konfesinių problemų. Bažnyčia priklauso teologinei sferai, o konfesija — pilietinei. Bažnyčios sąrangoje skiriamieji ženklai turi būti tiksliai fiksuoti, o konfesiniame gyvenime bendro socialinio labo dėlei ribų klausimas gali nevaldinti tokio lemiančio vaidmens“.

AMERIKOS SENATO MALDOS

Amerikos senatas turi savo etatinį kleboną, kuriuo šiuo metu yra vienas presbitirionų dvasininkas. Jo pareiga yra einant protokolu pradėti maldą kiekvieną senato posėdį. Žurnalas „Readers Digest“ neseniai padavė keletos tų maldų turinį.

„Tėve mūsų, mes nenorėtumėm visuo met prašyti, kad Tu mums visada ko nors duotum. Ši rytą mes norėtumėm Tavęs prašyti, kad Tu kai ką paimtum nuo mūsų. Paimk iš mūsų širdžių visą kartumą ir visoki nusistatymą prieš kitus, kuris griauja mūsų taiką. Paimk iš mūsų mūsų kieta išdidumą, kuris kliudo mums pamatyti savo klaidas ir noriai vienas kitam savo širdį atidaryti.“

„Apsaugok šį laiką, kad jis nesustingtų išorinėse formose. Padaryk, kad ši trumpa maldą kiekvienam esančiam šiuose namuose taptų tikru vidiniu išgyvenimu, Tu, kurio mes prašome vadovavimo ir pagalbos.“

BOLŠEVIKO KOMUNIJA

Sovietų kapitonas Koriakov, buvęs Sovietų agentas Prancūzijoje, atsisakė grįžti ir paskelbė knygą: „Kodėl aš negrįžtu į Rusiją?“. Toje knygoje, tarp kitko, skaitome: „Mums įžengus į Lenkiją mes buvome verčiami kasdien eiti Mišių. Turėjau ir aš vesti savo vyrus ir, kad parodytų pavyzdį, klaupdavau prieš altorių, nusiėmęs kepurę. Iš pradžios, pridengęs veidą, juokdavau, Jaučiausi taip, lyg būčiau kaukių baliuje. Ilgainiui pradė-

jau jausti tam tikrą nepasitenkinimą, neskanumą. Sykį laike Mišių įvyko su manim kažkas nepaprasta. Pastatėme lauko altorių. Padėjome ant jo kryžių. Buvo mums įsakyta priimti Komuniją. Iš Liublino atvyko vyskupas, pamaldų laikyti. Karininkai turėjo stovėti prie pat altoriaus. Mums buvo išanksto paaiškinta, kad turime priklaupiti, iškišti liežuvį ir paskui nuryti baltą daiktą, vadinamą „Ostija“. Senyvas vyskupas pasilenkė ties manimi ir jau ištiesė ranką. Mat, buvo mano eilė. Bet aš, kažkokios jėgos stumiamas, pašokau ant kojų ir ėmiau šaukti: „Negaliu! Negaliu!“ Senelis kunigas pasitraukė nuo manęs žingsnį atgal. Veikia po to, buvau perkeltas iš šito propagandinio dalinio, kaip propagandai netinkamas“.

KUNIGAI XX AMŽIAUS KANKINIAI EUROPOJE

1939 metų rugsėjo mėnesį vokiečių lauko taismas Sremonoje nuteisė kelis lenkus sušaudyti. Nuteistųjų tarpe buvo vienas gausios šeimos tėvas. Vietos gimnazijos kapelionas kun. Antanas Rządki pasisiūlė jo vietoje būti sušaudytam. Vokiečių komanda sutiko. Egzekucijai įvykus, vietos gyventojai mirkė kankinio kraujuje nosinais ir laiko jas, kaip relikvijas.

Analoginis atsitikimas įvyko Oswencime, kur pasiaukėjo vienuolis pranciškonas tėvas Kolbeg.

KATALIKYBĖ - TAUTYBĖS ATRAMA

Paryžiuje leidžiamajame laikraštyje „Le Combat“ jo reporteris S. Tumet rašo iš Lenkijos: „Dabarties Lenkija yra katalikiškesnė už prieškarinę. Tik komunistiškas režimas uždeda jai komunistinę etiketę. Bažnyčios įtaka pasilieka, kaip buvusi, milžiniška. Liaudies ištikimybė katalikybei yra akivaizdi ir neabejotina. Liaudis katalikybę laiko tautybės sinonimu. Rusų antipatija lenkams remiasi ir išplaukia iš jų antipatijos katalikybei. Jei lenkas nebūtų buvęs katalikas, jis būtų rusams savonis, simpatiškesnis... Tik toji ištikimybė katalikybei ir ypatingas Bažnyčios autoritetas gali paaiškinti, kodėl, nepaisant komunistiško režimo, Lenkijos susovietinimas yra visiškai neįmanomas. Prieš karą daugelis lankė bažnyčią. Dabar lanko ją visi. Kunigaikštis Sapieha, neseniai paskirtas kardinolu, yra visų gerbiamas, nepaisant to, kad jis demonstratyviai vengia vyriausybės žmonių ir niekad neslepia savo politinių įsitikinimų. Jojo didžiapošiškos manieros ir drąsūs mostai ne tik traukia prie jo visų tikrų patriotų širdis, bet verčia stebėtis ir pagarbiai nusilenkti netgi komunistus“.

VIENUOLĖ PARTIJOS LIDERIS

Per paskutinius rinkimus Vengrijoje seserų vyresnioji Margarita Schlachter atsistojo krikščionių moterų

partijos priešakyje. Ji yra vyresnioji socialinės tarnybos kongregacijos, kuri buvo įsteigta 1908 metais ir savo skyrių turi ir Amerikoje. Komunistų vidaus reikalų ministerio įsakymu partija iš savo rinkiminių plakātų turėjo prašalinti kryžių ir parašą: „Šiuo ženklų pergalei“.

CENTRINĖ AFRIKA TAPS KATALIKIŠKA

Afrikos misijose dirba 6000 kunigų, iš kurių 400 yra afrikiečiai. Įstojančių į katalikų Bažnyčią skaičius čia yra toks didelis, kad misijonieriai čia yra tiesiog apgulti. Kaip rasti misijonierių Afrikai yra dabar labai svarbus klausimas. Islamas veržiasi į Afriką iš šiaurės, protestantizmas kylo iš pietų, o centrinė Afrikos juosta, jei bus pakankamai kunigų, per 20 metų taps visiškai katalikiška šalimi. Šiandien centrinėje Afrikoje yra 5½ milijono katalikų ir 3 milijonai laukiančiųjų krikšto.

UŽDAROS REKOLEKCIJOS ŠVEICARIJOJE

Sveicarijoje yra gražiai išsiplėtęs uždarų rekolekcijų darbas. Vien šių metų dižiojoje saveitėje 15 rekolekcijų namų rekolekcijas atliko daugiau kaip 1000 katalikiško jaunimo. Metų bėgyje rekolekcijų namai yra daug prisidėję prie religinio gyvenimo atnaujinimo Sveicarijoje.

*Naujasis
Gyvenimas*

Religinės kultūros laikraštis. Tretieji metal Nr. 9 (30) 1947 m. lapkričio 10 d. The New Life Lithuanian magazin of religious cultur. Authorized by Headquarters European Command AG 383.7 GEC-AGO Editor Rev. V. Bagdanavičius. Leidžia L. Kat. Kunigų Sąjunga. Adresas: München 27, Lamontstr. 21, Spargirokonto Nr. 1180 Städt. Sparkasse München. — Kaina 1,50 RM. — Printed by Haas & Cie. Augsburg